СОВЕТ ЭРДЭМ УХААНАЙ ҮШӨӨ НЭГЭ ТОЛОТОМО ИЛАЛТА

БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

46-дахи жэлээ гарана.

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

№ 225 (11823) | 1968 оной сентябриин 24, вторник | Сэн 2 мүнгэн

ТАСС-ай МЭДЭЭСЭЛ

„Зонд-5" гэжэ автомат станци һарые ...йроод, һөөргөө бусажа, Газар дээрэ бууба

...АР—ҺАРА—ГАЗАР ГЭҺЭН ЗАМБУУЛИНАЙ ЗАМ ТАБИГДАБА!

...д-5» гэжэ замбуулинай автомат станци ...оной сентябриин 15-да Советскэ Союзһаа ...аа гэжэ мэдээсэгдээ һэн. Долоон сүүд- ...урша соо Газар—һара—Газар гэһэн за- ...нидэһэнэйнгээ һүүлээр станци һөөргөө ..., газар дээрэ бууба.

...т замбуулинай аппарат дэлхэй дээрэ ...түүлжэ һарые тойрон ниидээд, зам- ...ай хоёрдохи скоростёор һөөргөө амжал- ...аар бусажа, газар дээрэ буухадаа, угаа ...аучна мэдээнүүдые асараа.

... оной сентябриин 21-дэ Москвагай са- ... час 54 минутада замбуулинай станци ... соо 11 мянга шахуу метр түргэнөөр ...эг замбуулинай хоёрдохи скоростёор ...ай атмосферэ руу орожо, 19 час 08 мину- ...Индиин океанай уһан дээрэ урид хараа- ...һан райондо буугаа.

... дээрэ буухан газарынь урда широта- ... градус 38 минута, зүүн долготагай 65 ... 33 минута координадтай. Станци ат- ...рэ соо аэродинамическа удааруулгын ...та баллистическэ замаар ниидэһэн

...динамическа удааруулгын һүүлээр стан- ...ашюдаар доошоо буугаа. Автомат стан- ...учна приборнуудтаяа хамта сентябриин ... советскэ бэдэрэлгэ-абаралгын албанай ...ль дээрэ гаргагдаа.

«Зонд-5» гэжэ автомат станциин ниидэлгын үедэ иимэ юумэнүүд хэгдээ:

— һара тойрогдоо;

— һара шадарай замбуулинай дайда научнаар шэнжэлэгдээ;

— замбуулинай хоёрдохи скоростёор станци Газарта һөөргөө бусажа, урид тодологдоһон райондо дорьбоогүй зөөлэнөөр буугаа.

Станциин замаа хубилгаха ба Газарта һөөргөө бууха оньһон түхеэрэлгэнүүд ба агрегадууд ниидэлгын үедэ туршан тааруулагдаа. Станциин ниидэлгые залан шэглүүлхэ оньһо түхеэрэлгэнүүд, тэрэнэй замые хэмжэхэ радиотехническэ хэрэгсэлнүүд табигдаһан зорилгонуудые шиидхэхэ хэрэгые хангаһан байна.

Замбуулинай дайдые научнаар шэнжэлхэ, «Зонд-5» гэжэ автомат станциин оньһо түхеэрэлгэнүүд ба агрегадуудые үргэлжэдэнь туршаха программа хүсэдөөр дүүргэгдээ.

Газар—һара—Газар гэһэн замаар «Зонд-5» гэжэ автомат станциин амжалтатайгаар ниидэлгэ, урид тодологдоһон райондо тэрэнэй һөөргөө бусажа буулга совет наука ба техникын элитэ ехэ туйлалта болоно. Шэнэ научно-техническэ асуудал шиидхэгдээ, замбуулинай дайдые, наранай системын планетэнүүдые автомат станцинуудай саашадань шэнжэлээд, шэнжэлэлгын материалнуудые газарта бусааха үргэн хараа зам нээгдээ.

...ВЕТ НАУКА БА ТЕХНИКЫН ШЭНЭ ГАЙХАМШАГ АМЖАЛТА

...—һара—Газар гэһэн зам- ...ай замаар «Зонд-5» гэжэ ...т станциин ниидэлгэ амжал- ...гаар дүүрэбэ. Замбуулинай ... шэнжэлхэ талаар совет на- ...а техникын шэнэ гайхамшаг ...лта тухай мэдээсэл дэлхэйн ... оронуудай хэблэлэй анха- ...рэ дарыдаа татаба.

...РЛИН. «Зонд-5» гэжэ совет ... станциин һөөргөө амжал- ...гаар бусажа, Газар дээрэ ...н тухай ТАСС-ай мэдээсэ- ...АДН агентство «тон яарал- ... гэһэн тэмдэгтэйгээр дам- ...ба.

...НДОН. «Зонд-5» гэһэн зам- ...ай автомат станциие ам- ...айгаар буулгаһан ушар ...ынхидһээ холо урил оро- ...ай һаратай һайнаар танилса- ...атай байһые бүри тодоор ...лаа,—гэжэ Англиин Джо- ...-Бэнк радиообсерваториин ...тор профессор Бернард Ло- ... мэдүүлбэ.—Энэ тон ехэ удха- ...ртай амжалта гэжэ тоолоноб» ... профессор хэлээ.

...нд-5» гэһэн совет замбуу- ... автомат станциин һарые ... ниидээд, һөөргөө Газар дээрэ бусажа ерэһэн ушар оро-дуудай онгосын ниидэлгын хойноһоо ажаглан хараха, тэрэниие жолоодоходоо артагүй ехэ шадабаритай байһые харуулаа,—гээд Британиин түби хоорондын общественэ түлөөлэгшэ мэдүүлбэ. —Совет автомат станци Индиин океанай заагдаһан райондо дорьбоогүй зөөлэнөөр, хадууранггүй сэхэ буугаа»,—гэжэ тэрэ зааба.

ПРАГА. «Зонд-5» гэжэ совет автомат станциин долоон хоногой туршада ниидээд, заагдаһан газартаа уһан дээрэ амжалтатайгаар бууһан ушар замбуулинай гайхамшаг туршалга гэжэ эндэхи эрдэмтэд тоолоно.

БОНН. «Советскэ Союз иимэ гайхамшаг амжалта туйлахадаа һарада хүнэй хүрэхэ хэрэгтэ эгээн түрүүшээр амжалта туйлаха харгы замда гараа»,—гэжэ «Зонд-5» гэһэн совет автомат станциин замбуулинһаа газар дээрэ амжалтатайгаар һөөргөө бусажа ерэһэн тухай хэлэхэдээ, Бохумска обсерваториин директор Гейнц Каминский мэдүүлбэ.

НЬЮ-ЙОРК. Советскэ Союзһаа ерэһэн «Замбуулинай һонин» радио, телевидениин дамжуулгада гол һуури эзэлбэ. «Советскэ Союз замбуулин дайдада гайхамшаг амжалта туйлаба» «Советскэ Союз замбуулинай дайдые шэнжэлхэдээ баһа түрүүлбэ» гэһэн гаршагтайгаар «Зонд-5» гэжэ совет автомат замбуулинай станциин амжалтатайгаар һөөргөө бусажа ерэһэн тухай ТАСС-ай мэдээсэл тушаа Нью-Йоркын газетэнүүд, радио, телевидениин дамжуулганууд соо онсолон тэмдэглэгдэнэ.

ПАРИЖ. Совет замбуулинай станциин һара тойрон ниидэжэ ерээд, Газар дээрэ амжалтатайгаар бууһан ушар хүниие һарала эльгээхэ түрүүшын шатые Советскэ Союзай бэелүүлжэ байһые гэршэлнэ гэжэ замбуулин шэнжэлхэ талаар совет эрдэмтэдэй гайхамшаг шэнэ амжалта тухай мэдээсэхэдээ, Франц Пресс агентство тодорхойлон заана.

БРЮССЕЛЬ. «Зонд-5» гэһэн совет автомат станциие һара тойрон ниидүүлжэ, һөөргэнь газар дээрэ буулгаһан тухай дамжуулхадаа, Бельгиин радио «замбуулиин шэнжэлэлгэдэ харагдаа үзэгдөөгүй ушар» гэжэ нэрлээ.

В. И. ЛЕНИНЭЙ 100 ЖЭЛЭЙ ОЙДО

БЭЛИГ ШАДАБАРЯА— ЭХЭ ОРОНДОО

...спубликымнай Министрнүү- ... Совет болон Профсоюзуудай ...стной совет уралан нарижуу- ...ад болон ухаалан зохёогшо- ... дунда социалис мүрысөө дэл- ...үүлхэ тушаа тогтоол һаяхан ...лан абаба. һүбэлгэн ухаатай, ... шадабаритай түрүүшүүлэй ...мүрысөөн В. И. Ленинэй 100 ...эй ойдо, табан жэлэй түсэбые ...орһоонь урид дүүргэхэ тэм- ...з зорюулагдаха юм.

...мышленна предприятинууд- ...техническэ дэбжэлтэ туйлаха, ...тын үйлэдбэриие ашаг ехэтэй ...охо хэрэгтэ уралан нарижуу- ...ад болон ухаалан зохёогшод ... үүргэ дүүргэдэг. Тэдэнэй ...йн үүсхэл гаргаһанай ашаар ...лдбэриин олон шухала асуу- ... амжалтатайгаар шиидхэгдэнэ.

В. И. Ленинэй 100 жэлэй ойдо ...орюулагдаһан уралан нарижуу- ...гшэдай мүрысөөн байгша оной ...сентябриин нэгэнһээ эхилээ. Ура- ... нарижуулгын олон дурадхал ...йлдбэридөө нэбтэрүүлжэ, ашаа үрыень дээшэлүүлхын тула промышленна предприятинууд, транспортна, барилгын организацинууд, хүдөөгэй ажахынууд хоорондоо мүрысэхэ юм. Научно-шэнжэлэлгын институдай, һуралсалай дээдэ эмхи зургаануудай, проектно-конструкторска организацинуудай хоорондо мүрысөөн дэлгэрүүлэгдэхэ болоо. Мүн предприяти, организацинуудай эдэбхитэйшүүлэй бригада, уралан нарижуулагшад болон ухаалан зохёогшодой хоорондо социалис мүрысөөн үргэнөөр эмхидхэгдэжэ байна.

Социалис мүрысөөнэй ёһо гурим баталан абтаба. Энэ гуримай ёһоор продукци үйлэдбэрилхэ түсэб, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ, продукциин өөрынь үнэ сэн хямдаруулха, шэнэ техникэ хэрэглэхэ даабаряа амжалтатайгаар дүүргэһэн предприятинуудта түрүүшын гурбан һуури олгогдохо юм. Мүрысөөнэй дүн хахад жэлэй хүдэлмэриин үрэ дүнгөөр гаргагдаха болоо.

Эдэбхитэйшүүлэй бригада, уралан нарижуулагшад болон ухаалан зохёогшодой дунда дэлгэрһэн мүрысөөнэй дүн мүн лэ жэлдээ хоёр дахин согсологдохо. Ашаг ехэтэй уралан нарижуулгын олон дурадхалнуудые тоосооото үе соо үйлэдбэридэ нэбтэрүүлһэн, тэрэшэлэн өөрын тусхай уялга абаһан түрүүшүүлдэ, эдэбхитэйшүүлэй бригадануудта түрүүшын һуури олгогдохо, шан барюулагдаха болоо.

В. И. Ленинэй 100 жэлэй ойе нэрэтэй түрэтэйгөөр угтахын, табан жэлэй түсэбые амжалтатайгаар түгэсхэхын тула уралан нарижуулагшадай дунда мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлхыень, өөрын тусхай уялга абахыень, мүн абаһан уялгаяа бодото дээрэнь бэелүүлхэ таатай зохид эрхэ байдал эдэбхитэйшүүлдэ олгохыень предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэдтэ, профсоюзай организацинуудта Министрнүүдэй Совет, Профсоюзуудай областной совет дурадхаһан байна.

САБШАЛАН ҺАЙЖАРУУЛХА ҺАРА

Һүүлэй жэлнүүдтэ республикын колхоз, совхозуудта сабшалан һайжаруулха талаар зарим тэды хүдэлмэри хэгдэдэг болоһоной ашаар үбһэ ногооной ургаса хараата дээшэлжэ байна. Илангаяа үнгэрһэн хабартаа сабшалан дээрэ наг шэбхэ тарааха, минеральна үтэгжүүлгээр шанаржуулха, газараа уһалха хүдэлмэри ябуулагдаһанай аша үрэнь дары харагдаба. Байгша ондо нёдондонойхиһоо 90 мянга гаран тонно ехэ үбһэн бэлэдхэгдээ.

Сабшалангаа һайса үтэгжүүлдэг, уһалдаг ажахынууд бүри ехэ амжалтатай. Мухар-Шэбэрэй аймагай «Заганский» колхоз бүхы сабшалангайнгаа гектар бүриһөө дунда зэргээр 24 центнер үбһэ хуряагаа. Хяагтын аймагай Хүдэриин совхозой 2209 гектар сабшалангай гектар бүриһөө 21,5 центнер үбһэн абтаа. Сэлэнгын аймагай Тельманэй, Ленинэй нэрэмжэтэ колхозууд, Ивалгын туршалга-үйлэдбэриин ажахы, Бэшүүрэй аймагай Калининай нэрэмжэтэ колхоз болон бусад ажахынууд бүхы сабшалан дээрэһээ гектарай 15—16 центнер үбһэ хуряажа захалаа.

Теэд юрэнхы дээрээ республикын колхоз, совхозуудта үбһэ ногооной ургаса бирагүй бага зандаа. Хура бороотой байһан энэ жэлдэшье сабшалангай ургаса дунда зэргээр гектарай 8—9 центнерһээ дээшэ гараагүй.

Хэрбээ республикын колхоз, совхозууд түрүү ажахынуудтал адли сабшаландаа анхарал табижа, тэрэнээ һайса үтэгжүүлдэг, уһалдаг болоод, шугы бургааһа сэбэрлэдэг һаа, мүнөө үеынхиһөө 1.5—2 дахин ехэ үбһэ бэлэдхэхэ арга бии. Энээн тушаа партиин обкомой 2-дохи пленум зааһан байха.

Гэбэшье партиин обкомой пленумэй шиидхэбэреэр хараалагдаһан хэмжээнүүд олон ажахыда, аймагуудта хүсэндөө хүргэгдөөгүй байшоо. Илангаяа сабшалан дээрэ наг шэбхэ гаргаха, тарааха, хүрьһыень борнойлхо, соолохо, дисктэй лущильнигаар элдүүрилхэ гэхэ мэтэ хүдэлмэриин түсэб дүүргэгдээгүй үлөө. Зарим аймагуудта сабшалан уһалха хүдэлмэри хангалтагүйгөөр ябуулагдаһан.

Яахадаа иимэ байдал тохёолдоноб? Нэн түрүүн олонхи ажахынууд сабшалан һайжаруулха бүхы хүдэлмэреэ хабартаа хэхээр хараалдаг муу заншалтан. Харин хабарай сагай хүрэжэ ерэхэдэ баһал олон шалтагаан тодордог байна. Наг шэбхэ хабар эртүүр зөөхэ гэхэдэ тэрэнь хүрэнхэй байдаг. Зүгөөр шэбхын гэдэхые хүлеэһээр байтарнь сабшалангай хүрьһэн гэдэжэ, тэндэ трактор, автомашинаар орохо аргагүй болошодог. Хоёрдохёор, сабшалан һайжаруулха хүдэлмэри хабарай тарилгатай зэргэсэжэ, трактор, автомашинануудые олоор табиха аргагүй болодог. Мүн сабшалан уһалха талааршье нимэрхүү байдал үзэгдэдэг. Газар уһалха хүнүүд дуталдадаг, хабар орой болоходо уһан бага болошодог.

Тиимэһээ сабшалан һайжаруулха талаар намарай намжаа сагые хүсэдөөр хэрэглэхэ тон шухала болоно. Энэ талаар партиин обкомой, республикын Министрнүүдэй Соведэй шиидхэбэреэр сентябриин 20-һоо октябриин 20 хүрэтэр сабшалан һайжаруулха һара соносхогдоһонинь айхабтар ехэ аша туһатай байхань дамжаггүй.

Мүнөө үедэ түрүү ажахынуудта луговодуудай звенонууд, лугомелноративна отрядууд ажаллажа захалаа. Мухар-Шэбэрэй аймагай «Заганский» колхозойхид сабшалан дээрээ шэбхэ зөөжэ захалһаар хорёод хонобо. Һүүлэй мэдээгээр эндэ мянга холо үлүүтэй тонно шэбхэ гаргагдаа. Колхозой луговодууд уһалууриингаа системэ, түхеэрэлгэнүүдые заһажа байна. Шэбхэжүүлһэн газараа уһалхань.

Сабшалангай хүрьһэ дээгүүрнь элдүүрнлхэ, муудаһан сабшалан, бэлшээри үндэһөөрнь һайжаруулха, шугы бургааһа сэбэрлэхэ, уһалууриингаа системэ заһаха хүдэлмэри Ивалгын туршалга-үйлэдбэриин ажахыда ябуулагдажа эхилэнхэй. Эдэнэр намартаа сабшалан дээрээ минеральна үтэгжүүлгэ тарааха юм.

Лугомелиоративна отрядууд Бэшүүрэй, Сэлэнгын совхозуудта таһалгаряагүй сабшалан дээрээ хүдэлжэ байна.

Тиигэбэшье республикын олонхи аймагуудта, ажахынуудта сабшалан һайжаруулха һара бэлэдхэлгүйгөөр, эмхи муутайгаар захалба. Олохон газарта һарын туршада хэхэ хүдэлмэреэ тодорхойлоогүй, түсэблөөгүй байһаар. Ургаса, тараан хуряагдажа дүүрээгүй гэһэн шалтаг урдаа бараад, зарим колхоз, совхозой хүтэлбэрилэгшэд сабшалан дээрэ наг шэбхэ зөөлгые гэдэргэ татана, лугомелиоративна отрядуудта үгтэһэн тракторнуудыень ондоо хүдэлмэридэ ябуулжа байха юм. Хориин, Хэжэнгын, Зэдын аймагуудай ажахынууд урдынхидаа адли бүхы хүдэлмэреэ хабар хэхээр байһан аад, мүнөө дээрээ ортобо. Эдэ аймагуудта соносхогдоһон һарын түрүүшын үдэрнүүдтэ юушье хэгдэнгүй үнгэрбэ.

Шухала хэрэгтэ иимэ хайша хэрэгээр хандажа болохогүй. Ургаса хуряалгын хэды бэрхэшээлтэй, шахардуу сагай байгаашье һаа, ажахы бүхэн сабшалангаа һайжаруулха хүдэлмэридэ хэрэгтэй техникэ, зэр зэмсэг, хүнүүдые хүсэд хүрэхөөр табиха уялгатай. Колхоз, совхоз бүхэн хабартаа эмхидхэгдэһэн лугомелиоративна бригада, отрядуудаа дахин һэргээжэ гү, али шэнээр эмхидхэжэ, бүхы хэрэгтэй техникээр хангаад, сабшалан дээрэ гаргаха ушартай.

Сабшалангай ургаса дээшэлүүлхэ талаар партиин обкомой 2-дохи пленумэй шиидхэбэреэр хараалагдаһан хэмжээнүүдые бүрин һайнаар бэелүүлхын тула партиин райкомууд, аймгүйсэдкомууд, үйлэдбэриин управленинүүд соносхогдоһон һарын туршада хэгдэхэ хүдэлмэриин даабари колхоз, совхоз бүхэндэ, уһалууриин системэнүүдэй управленинүүдтэ энэ дороо хүргэжэ, тэрэнэй дүүргэлтын хойноһоо шанга хиналта табиха уялгатай. Колхоз, совхозуудай партийна организацинууд, партиин райкомууд луговодуудай звенонуудай, лугомелиоративна отрядуудай дунда социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлжэ, мүрысөөнэй дүн саг үргэлжэ согсолжо, түрүүшүүлые али болохоор урмашуулха эрилтэ табигдана.

Колхоз, совхозуудай, уһалууриин системэнүүдэй управлениин мелиораторнууд, агрономууд намартаа сабшалан дээрэ хэгдэхэ хүдэлмэриие эмхидхэхэ, луговодуудта хододоо туһа хүргэжэ байха үүргэтэй. Илангаяа сабшалан зүбөөр уһалха, хаана ямар газарта борнойлхо, хүрьһыень соолохо, дисктэй лущильнигаар элдүүрилхэб гэжэ заабарилха уялгатай.

Сабшалан һайжаруулха хүдэлмэридэ табигдаһан техникые бүтээсэ ехэтэйгээр хэрэглэжэ, тэрэнэй һаатаха ябадалтай эрид тэмсэхэ саг ерэнхэй.

Нүхэд луговодууд, лугомелиоративна отрядуудай механизаторнууд! Намарай сагые хүсэдөөр хэрэглэжэ, соносхогдоһон һарын туршада сабшалан һайжаруулхаар хараалагдаһан бүхы түсэб, даабаряа үлүүлэн дүүргэхын түлөө тэмсэе.

Энээнһээ урда жэлнүүдтэ Хяагтын совхозой сабшалан дээрэһээ гектар бүриин 6—7 центнерһээ дээшэ үбһэн абтадаггүй һэн. Тиигэжэ үбһэ бэлэдхэхэ түсэбөө ходо дүүргэдэггүй, ухэр малнай ехэхэн бэрхэшээлтэйгээр үбэлжэлгые дабадаг байгаа. Энэ үнгэрһэн хагсуу хабаршье нилээдгүй бэрхэшээл тохёолдуулаа. Хэрбээ үбһэ тэжээл элбэгээр бэлдэһэн һаа, бэрхэшээлые мэдэнгүй хүшэр сагые туйлаха бэлэйбди.

Иимэ ушар мал ажалай ашаг олзо дээшэлүүлхэ, һүрэгүүдээ олошоруулха гэһэн гол зорилгоёо ажахын шиидхэлгэдэ тон ехэ һаад татадаг байһаниинь мэдээжэ. Энэ бэрхэшээлһээ гарахын тула манай совхоздо холын хараата хэмжээнүүд тодорхойлогдожо, нилээдгүй хубинь бодото дээрээ бэелүүлэгдэжэ эхилэнхэй. Үбһэ ногооной ургаса дээшэлүүлхын түлөө тэмсэхынгээ хажуугаар сабшалангай газар һайжаруулан үргэдхэхэ гээшэ манай ажахын хойшолуулашагүй шухала хэрэг болоно. 1800 гектар сабшалангай газарые үндэһөөрнь һайжаруулха түсэб хараалагдаа. Энэ талаар проектно-сметнэ документаци табигдажа, 274 мянган түхэриг һомолотдонхой. Мүнөө жэл Сүхэ мүрэн шадархи Кустуй гэжэ арал дээрэ 125 гектар газарай шугы бургааһан сэбэрлэгдэжэ, хүрьһэниинь тэгшэлэгдэбэ. Эндэ үшөө 75 гектар сэбэрлэгдэжэ, бүхыдөө 200 гаран гектар һайжаруулагдаһан сабшалантай болохобди. Тусхай элдүүрилгын хэгдэһэнэй һүүлээр олон жэлэй ногооной үрэһэн таригдаха, булуур станциин хүсөөр уһалагдадаг болохо. Мүнөө эндэ хэрэглэгдэхэ олон жэлэй ногооной үрэһэ ургуулжа хуряанхайбди. Сабшалангаа үргэдхэжэ, һайжаруулха зорилгоёо бэелүүлэн, ерэхэ жэлдэ Бунтуй арал дээрэ 200 гектарай дэгнүүл болон шугы бургааһа сэбэрлэхэ байнабди. Хилганатын, Хираанай голнуудта нилээдгүй ехэ сабшалангай газар шэнэдхэн һайжаруулагдаха. Энэ хүдэлмэриие гол түлэб өөһэдынгөө хүсөөр хэхэ бологдоно.

Энэ жэлдэ үбһэ ногооной ургасые дээшэлүүлхэ зорилгоор нилээдгүй юумэн хэгдэһэн байна Хабарһаа хойшо 575 гектар сабшалан уһалха түсэбтэй аад, 890 гектар уһалаабди. Хабартаа 4 мянгаад тонно шэбхэ сабшалан дээрэ гаргаа һэмди.

Эдэ бүгэдэ хүдэлмэриин ашаар энэ жэлдэ үбһэ ногооной ургаса нилээдгүй дээшэлүүлэгдээ. Гектар бүриһөө 12 центнер шахуу үбһэн хуряагдажа, бүхыдөө түсэбөөр хараалагдаһан 29 мянган центнерэй орондо 36 мянга центнер үбһэ бэлэдхээбди.

Зүгөөр энэмнай эрхим зэргын гэжэ хэлэхын аргагүй. Аймагай бусад ажахынуудай гектар бүриһөө 20 центнер шахуу үбһэ хуряажа байхада, манай совхозшье энэ хэмжээндэ хүрэхэ арга боломжотой гээшэ. Энээниие манай түрүү луговод Г. Федосеевэй дүй дүршэл гэршэлжэ үгэнэ. Тэрэ 156 гектарай тус бүриһөө 27 центнер үбһэ хуряагаа.

Хойто жэлэй ургасада эртээнһээ бэлдэхэ зорилгоор КПСС-эй обком, Министрнүүдэй Совет республика дотороо сабшалан һайжаруулха хүдэлмэриин һара соносхобо. Мүнөө намар манай совхозой нуга сабшалан дээрэ хэгдэхэ юумэн бага бэшэ. Тусгаар хэмжээ ябуулганууд хараалагдажа байна. Нэн түрүүн шэбхэ зөөжэ эхилхэбди. Энээнэй тулада малай байранууд шадар 15 мянган тонно шэбхэ обоологдоо. Тусхай бульдозер шэбхэ суглуулжа байнхай. Энээнэй ехэнхи хубиинь тарялан дээрэ, мүн 7 мянган тонно шэбхэ сабшалан дээрэ гаргадаха юм.

Һарын хугасаада сабшалан дээрэ шэбхэ ехээр гаргахын тула оньһожоруулагдаһан звено байгуулжа, тэргэтэй тракторнуудые хубаарилаабди. Шэбхэ ашалгые түргэдхэхын тула нүүдэл эстакада хэрэглэгдэхэ.

Сабшалан уһалалгада булуур станцинууд бэлдэгдэжэ эхилээ. Нилээдгүй ехэ сабшалангай дэгнүүл жэгдэлэгдэхэ, хүрьһэниинь зөөлэрүүлэгдэхэ юм. Мүнөө энэ хүдэлмэри хэхэ участогуудаа тодорхойлжо, һара дотор хараалагдаһан хүдэлмэриингөө тоодо оруулһан байнабди.

Намарай сагта калийна болон фосфорно үтэгжүүлгэ оруулхада эгээл таарамжатай. Тиимэһээ Сагаан-Аралай 156 гектар сабшалан дээрэ минеральна үтэгжүүлгэнүүд оруулагдажа дүүрэбэ.

Урдамнай ехэ хүдэлмэри хүлеэнэ. Һарын туршада хараалагдаһан зорилгонуудаа бэелүүлхын тула таряа хуряалга дүүргэмсээр сүлөөрһэн техникээ нуга сабшалан дээрэхи хүдэлмэридэ эльгээхэбди. Эдэ бүгэдэ хэмжээ ябуулгануудаа бэелүүлбэл, хойто жэлдэ үбһэ ногооной ургасые улам дээшэлүүлхэ зорилгодоо хүрэхэмнай сохом.

Ю. КУЛИК,
Хяагтын совхозой главна агроном.

ЕХЭ ХҮДЭЛМЭРИИН ЭХИН

НЭГЭШЬЕ ЧАС МИИН АЛДАНАГҮЙ

Хуушан бууса. Эндэ урдань айлнууд байрладаг аад, мүнөө Хандала һууриндa зөөжэ ошонхой.

Шергинскэ совхозой энэ поли дээрэ ажалладаг механизаторнууд, намарай сэлмэг үдэрэй нэгэшье час миин алдахагүй гэжэ үсэд шангаар ажаллана. Хура бороогой ходо орожо һаатуулаашье һаа, эдэнэр 1400 тонно горох суглуулжа абаа. Түрүү комбайнернууд Л. З. Моксонов, А. В. Тыхенов, Н. И. Бохаев гектарай 17—18 центнер ургаса хуряана.

Комбайнуудһаа гараһан горох зөөхэ хүдэлмэридэ жолоошод Михаил Быков, Георгий Шитиков, Анатолий Николаев гэгшэд шалгарна.

В. ВЕГЕРА.

Кабанскын аймаг.

ОЛОН ҮХИБҮҮДТЭЙ ЭХЭНҮҮДТЭ „ЭХЭ ГЕРОЙ" ГЭҺЭН ХҮНДЭТЭ НЭРЭ ЗЭРГЭ ОЛГОХО ТУХАЙ

Арбан, арбанһаа дээшэ үхибүүдые хүмүүжүүлһэн эхэнүүдтэ «Эхэ Герой» гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэ олгожо, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй грамотанууд ба «Эхэ Геройн» орден барюулха гэжэ СССР-эй Верховно Соведэй Президиум 1968 оной сентябриин 20-ной Указаар батална.

ТЭДЭНЭЙ ТООДО БУРЯАДАЙ АССР-һээ.

1. **Антропова** Анна Доржиевнада—Кабанскын аймагай Ранжурова тосхоной гэрэй эзэн эхэнэр.

2. **Арефьева** Валентина Михайловнада—Загарайн аймагай Хара-Хүтэл тосхоной гэрэй эзэн эхэнэр.

3. **Бахалханова** Саян Санжеевнада — Түнхэнэй аймагай Зүүн-Мүрэн тосхоной гэрэй эзэн эхэнэр.

4. **Дармаева** Намсарай Шагдуровнада—Захааминай аймагай хүдэлмэрилэгшэ.

5. **Злыгостева** Прасковья Павловнада — Захааминай аймагай «Красный Октябрь» колхозой хүдэлмэришэн.

6. **Насанова** Долсон Насановнада — Захааминай аймагай XXII партсъездын нэрэмжэтэ колхозой хүдэлмэришэн.

7. **Ситникова** Мария Ивановнада — Загарайн аймагай Илька тосхоной гэрэй эзэн эхэнэр.

8. **Чимитова** Цымжит Цыреновнада — Хэжэнгын аймагай Хэжэнгын совхозой хүдэлмэришэн.

9. **Шагжина** Нима Цыбиковнада — Баргажанай аймагай Аргадын совхозой хүдэлмэришэн.

Сабшалан, бэлшээри һайжаруулха һарын республика дотор соносхогдомсоор Мухар-Шэбэрэй аймагай «Заганский» колхозой лугомелиоративна тусхай бригада ажалаа үни эхилһэн, урда урдынхиһаа эршэтэйгээр хүдэлжэ захалаа. Хэдэн трактор, наг шэбхэ обоолхо, удаань ашаха түхеэрэлгэнүүд, тракторай табан тэргэ гэхэ мэтэ техникэ тус бригадада үгтэнхэй. Тэдэнэр гушан хоногой турша соо 6000 тонно шэбхэ гаргаха уялгатай. Тус бригадын гэшүүд түрүүшын үдэрһөө эхилжэ бүтээсэ ехэтэйгээр ажаллана. Хэдэн хоногой туршада 2 мянга гаран тонно шэбхэ сабшалан дээрэ гаргагдаа.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: бригадын гэшүүд К. А. Иванов М. М. Максимов хоёр ажал тухайгаа хөөрэлдэжэ байна.

Э. ЛАПИНАЙ фото.

АЛТАН ТАРЯАНАЙ УРАСХАЛ

ХОРЁОД ЖЭЛЭЙ саада тээ Ноёхоноор ябаһан хүн мүнөө тэрэ нютагые танихагүй ха даа. Хэдэн мянган гектар бэлшээриин газар тэрэ гэһээр элдүүрилэгдэжэ, алтан залаата шэниисэ намартаа ямар нэгэн далай мэтэ долгилдог болонхой.

Залаа, Мэнгэй, Түхэмөөр мүнөө яаад харагты даа—тойроод хуу тарялан нэмжыхэ. Илангаяа намарай намжаа сагта энээгүүр ябабал, зүрхэ сэдьхэлээ ханахаар.

Модон-Захаһаа эхилээд, Хёлго мүрэнэй эрье шадар һууриһан колхозой центр—Зургаан Дэбэ хүрэтэр хорёод модоной газарта хэлхы тарялан гаталжа гарахат. Намартаа шэниисын баалнууд зохидоор зурылдажа харагдаха, поли дээгүүр гушаад комбайн тамаржа ябаха. Энээгүүр татагдаһан дардам харгыгаар дүүрэн кузов шэниисэ ашаһан автомашинанууд хойно хойноһоо һубарилдаха. Залаагай баруун урдуур кукурузын шугы түглынэ.

— Эдэ жэлнүүдтэ элдүүрилһэн шэнэ газараймнай шэмэ энэ ха юм даа,—гэжэ нютагай хүн бүхэн омогорходог зантай.

Омогорхоншьегүй яахаб. Үрэжэлтэ баян дайдань ажалша бэрхэ хүбүүдэйнгээ хүлһые хүсэдөөр харюулна ха юм.

Намартаа колхозой тоогууд дээрэ 70—80 мянган центнер тараан ородог болбол. Тээсгэн энэ колхозой центрэй тоог дээрэ ороходомни хэдэн обоо шэниисэ харагдаба.

— Эндэ арбаад мянган центнер шэниисэ сэбэрлэгдээд, гүрэндэ худалдахаар бэлэн болгогдоод байна. Бааржа хүлеэжэ байнабди,—гэжэ тоогые даагша Митрофан Дондопов мэдүүлээ һэн.—Байгша ондо эндэмнай 50—60 мянган центнер тараан орохо байха гэжэ нэмэбэ.

Юрэдөөл эндэхи зон «мянга» гэһэн үгэгүйгөөр юумэ хөөрэлдэхээ болиһон хэбэртэй.

Поли дээгүүр ябаад, колхозой бэрхэ комбайнернуудтай уулзахада, баһал гурба-дүрбэн мянган центнер таряа сохиһон, улаан тугуудые хинсхүүлэн табилуулнал.

— Мүнөө жэл тараан хуурай. Хура бороогой хэды һаатуулаашье һаа, дүрбэн мянга гаран центнер ороохо сохёод байнаб,—гэжэ колхозой эрхим комбайнер Бадма Лудупов **(1-дэхи зураг)** намдууханаар хэлээдхибэ.

Хорёод жэлдэ комбайнераар хүдэлжэ ябаһан коммунист Дугаржап Жимбеев тухай магтаалай үгэ хэлэнгүй яажа болохоб. Мүнөө энэ дүршэл ехэтэй комбайнер баһал дүрбэн мянгаад центнер таряа тоог дээрэ орууланхай.

— Манай Дугаржап ажалдаа нэгэл халдажа ороо һаа, гэдэргээ хараха хүн бэшэ,—гэжэ нютагайнь зон дэмы магтадаггүй.

Үнэхөөр Дугаржап Жимбеев ургаса хуряалгын үедэ тад ондоо болошодог. Олон үгэ хүүргүй хамаг һанаа сэдьхэлээ «талынгаа корабльда» табидаг хаш. «Энэмнай онгоёо ороол даа» гэлсэхэшье хүнүүд байдаг. Хура бороогойшье ороходо тэрэ комбайнайнгаал хажууһаа холододоггүй, нэгэл заһаха бариха юумыень олоод лэ байдаг. Тиигээд сэлмэг үдэрэй болоодхиходо Дугаржабай комбайн хүндэ хүсэгдэхөөр бэшэ ябадаг.

Иимэ урагшаа һанаатай ажалша бэрхэ механизаторнууд XX партсъездын нэрэмжэтэ колхоздо олон. Залуу комбайнер Амгалан Цыдыповшье хүнэй хойно ородоггүй. Эрхим комбайнернуудай тоодо Владимир Васильев **(2-дохи зураг)** оронхой. Тэрэ баһал 4 мянган центнер таряа сохижо абаха ойртоо.

Колхозой шударгы бэрхэ комбайнернуудай сохиһон тараан хэдэн арбаад автомашинаар центрэй, Түхэмэй тоогууд дээрэ зөөгдэнэ. Эндэ шалгаржа гараһан жолоошод олон. Тэдэнэрэй нэгэн—Михаил Прохоров **(3-дахи зураг)**. Тоог дээрэ ороһон тараан тэрэ дороо сэбэрлэгдэнэ. Урдань эндэ хүл хөөрсэг байдаг һаа, мүнөө бүхы хүдэлмэри оньһон машинын хүсөөр бүтээгдэнэ.

Комбайнуудһаа асарагдаһан тараан автомашинатаяа томо шэгнүүр дээрэ хэмжэгдэжэ, таряа сэбэрлэдэг машинын элеватор руу адхагдана. Нэгэ кнопко дарахалаар тэндэхи холбоо олон машина, түхеэрэлгэнүүд хүдэлгэгдэжэ, орооһонинь оньһон аргаар дамжажа, таряа сэбэрлэхэ машинануудта орожо, тэндэһээ сэбэр байгаа һаа, баһа нэгэ ехэ бункер соо сугларна. Тэрэ бункерай доро автомашина зогсоод, саг зуура сэбэрлэһэн таряагаар кузоваа дүүргэнэ. Иигэжэ тоог дээрэхи хүдэлмэри угаа бэлэн болонхой.

Цементлэгдэһэн шала дээрэһээ таряа автомашинада ашахадаа баһал погрузчик хэрэглэгдэнэ.

Шэнэ ургасын тараанай урасхал саашаа—Сүхэ мүрэнэй эрье хүрэтэр үргэлжэлнэ. Эндэ бааржанууд ерэжэ тогтоно. Одоол энэ үедэ халуун хүдэлмэри захалдаг.

Түрүүн эндэ асаржа бэлдэһэн таряагаа томо гэгшын хамуургай транспортёроор бааржа руу ашаална **(4-дэхи зураг)**. Алтан шаргал шэниисээр халима ашаалагдаһан бааржанууд уһаар уруудажа ороно **(5-дахи зураг)**.

Иигэжэ Ноёхоной таряашад энэ жэл Эхэ оронойнгоо амбаарта 21 мянга гаран центнер һайн шанартай шэниисэ оруулаад байна.

— Байгша ондо 8 мянган центнер таряа гүрэндэ худалдаха түсэбтэй һэмди,—гэжэ колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Цоктоев хөөрэжэ захалба.—Үшөө үрэһэндэ зээлеэр абтаһан 5 мянган центнер ороoһон бии һэн. Тиигэжэ хамта 13 мянган центнер гүрэндэ тушааха һэмди. Мүнөө энэ түсэбөө 8 мянган центнерээр үлүүлээд байнабди. Үшөө комбикормо абахаар 10 мянган центнер шэниисэ гүрэндөө тушааха гэжэ шиидээбди.

Түсэбһөө гадуур таряа тушаахада ажахыдашье, гүрэндэшье туһатай, олзотой байһаниинь элитэ.

— Хэрбээ саашадаа хонин һүрэгөө ехээр олошоруулхагүй байгаа һаа, иимэ ехэ таряа ажахыдаа үлөөхэшьегүй байгаабди,—гээд колхозой хүтэлбэрилэгшэд тайлбарилна.—Теэд ниитынгээ адууһа мал, илангаяа хонин һүрэгөө һайнаар, садхаланаар үбэлжүүлхэ гээшэ манай баһа нэгэ ехэ зорилго болоно.

Алтан шэниисын хүсэтэ урасхал Ноёхоной баян талаһаа үргэлжэлһөөр.

Б. ГЫЛЫКОВ.
Ф. СОРОКИНОЙ фотонууд.

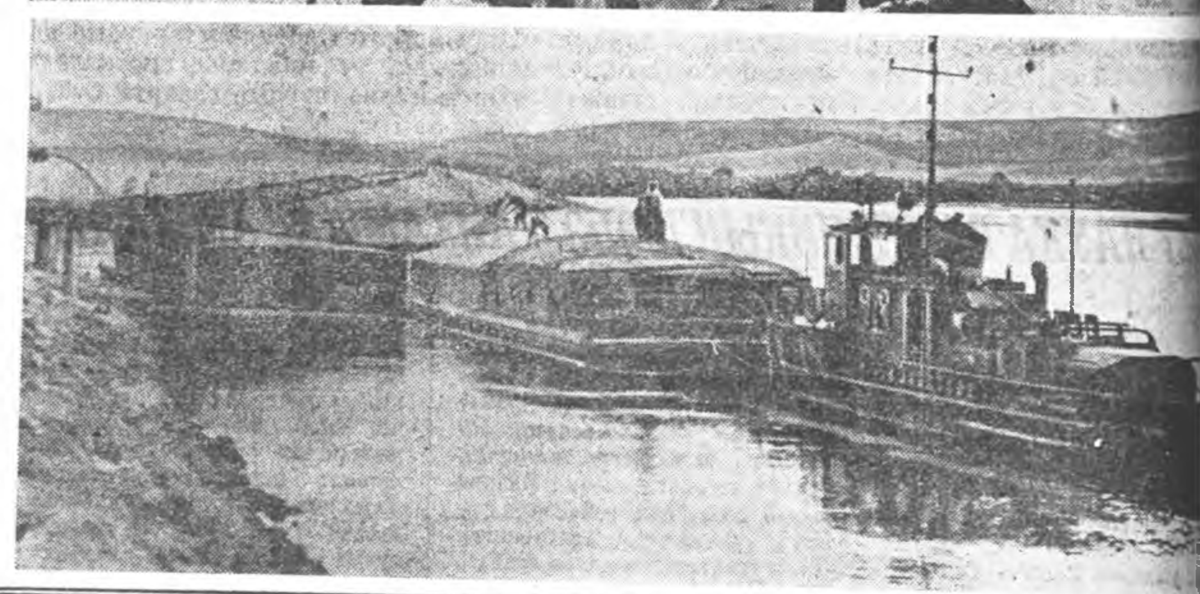

Хонидые үрэжүүлгэ—харюусалгатай хүдэлмэри

АМЖАЛТА—ОРОЛДОЛГЫН ХҮСЭН

Ороoһо таряа ехээр ургуулдаг ажахынуудта хонин һүрэг олоор үсхэбэрилхэ аргагүй, бэлшээри хомор, ашаг олзоншье бага гэхэ мэтэ хөөрэлдөөн эндэ тэндэ гарадаг. Теэд энэнь ямаршье үндэһэ баримтагүй.

Бэшүүрэй аймагай «Победа» колхозые абаад үзэе. Энэ ажахы нилээд ехэ газарта ороoһо таряа ургуулжа, жэлһээ жэлдэ үндэр баян ургаса абадаг, гүрэндөөшье элбэгээр худалдадаг юм. Тиихэтээ хамта бэлшээриин газараар багашье һаа, эндэхид хонин һүрэг һайнаар үсхэбэрилжэ, таргал мяха, торголиг ноoһо гүрэндөө горитой худалдадаг, мүнгэн ашаг олзо һайса абадаг байна.

Тусхайлбал, нёдондо энэ колхоз хони үсхэбэрилгэһөө хамта 166,2 мянган түхэригэй олзо, тэрэ тоодо 19,3 мянган түхэриг сэбэр олзо оруулаа. Байгша ондошье гансахан хонидой ноoһо гүрэндэ худалдалгаһаа 140,7 мянган түхэригэй олзо оруулаад байна.

Энэ колхоздо ажалша бэрхэ, мэргэжэл шадабари ехэтэй, эрхим түрүү хонишод бии. Жэшээнь, ноoһо, мяха ехээр үгэдэг тусгаар һайн үүлтэрэй хонидые харууһалдаг хонишон Дмитрий Евдокимович Сидоровые онсолон тэмдэглэмээр. Тэрэ хонишоноор хүдэлжэ эхилһээр тиимэшье олон жэл болоогүй аад, хонишоной бүхы мэргэжэлые эрхимээр шудалаа. Жэлһээ жэлдэ хонидһоо хурьга олоор түлжүүлдэг, ноoһо ехээр хайшалдаг. Нёдондо нүхэр Сидоровэй отарынхид гансахан ноoһо худалдалгаһаа колхоздоо 12.159 түхэригэй ашаг олзо оруулаа һэн.

Мүнөө энэ отарада 509 эхэ хонид харууһалагдана. Даб дээрэ эндэ хоёр хүн хүдэлнэ. Үбэлдөө түл абалгын халуун хүдэлмэриин үедэ үшөө гурбан хүн нэмэжэ үгтэдэг юм.

Дмитрий Евдокимовичай даадаг отарынхид жэлһээ жэлдэ зуун эхэ хонин бүриһөө зуу гаран хурьга түлжүүлнэ. Үнгэрэгшэ жэлдэ зуун эхэ хонин бүриһөө 93 хурьга абаад, хонин бүриһөө 4,5 килограмм ноoһо хайшалаа һэн. Байгша ондо тэдэнэр зуун эхэ хонин бүриһөө 101,4 хурьга абажа томо болгоо.

Мүнөө Д. Е. Сидоровэй даадаг отарынхид хонидоо һайнаар адуулжа, хүсэ шадал гүйсэд абхуулха, таргалуулха гэжэ оролдоно.

— Хонид гээшые зун, намарай сагтал һайса таргалуулжа шадаал һаа, тэдэнэр хаһа сагтаа ороондо ородог, хээлиеэшье һайн баридаг, түлыншье тобир сула байдаг, ноoһо элбэгээр үгэдэг юм. Бидэ хонидоо бүхэли жэл соо шахуу бэлшээжэ гарадагбди. Жэшээнь, намар (сентябрь соо) үбэлжөөндөө ороод, дүрбэ-таба һара бэлшээридэ ябуулнабди. Хонидой хурьгалха үедэл, январь, февраль соо газаа байлгажа эдеэлүүлнэбди. Тэдэниие үбэлэй хүйтэндэшье һайнаар эдеэлүүлээд, бодомжотой зүбөөр адуулаад байгаа һаа, хонид заашье муудахагүй,—гэжэ Дмитрий Евдокимович хөөрэнэ.

Энэ хүн хонидоо ехэнхидээ өөрөө адуулдаг юм. Ямар сагта, ямар үдэр хаанахи бэлшээридэ хонидоо адуулхада таарамжатайб гэжэ хуу урид мэдээд, бодомжолоод ябадаг.

— Зарим хүнүүд бага үхибүүдтэ, элдэб шадахагүй зондо хонидоо адуулуулаад, өөһэдөө һанаа амархан зайжа ябадаг. Тэрэ тон буруу гэжэ һананаб. Хонидой адуулгада хайша хэрэгээр хандажа яашье болохогүй,—гэжэ тэрэ хэлэдэг.

Нүхэр Сидоров хурьгадаа эхэһээнь һалгаажа тушааһаар лэ хонидоо искусственна үрэжүүлгэдэ бэлдэжэ эхилнэ. Ороондо оруулхаһаа урид һүрэг сооһоо эгээл муу, хүгшэн тулюур, түл ёһоор баридаггүй хонидые илгаад, голодоһондо гаргана. Хонидые искусственна аргаар үрэжүүлхэ үедэшье Дмитрий Евдокимович гансал техник-үрэжүүлэгшэдэ найдаад байдаггүй, ямар хонин хэдыдэ ороондо орооб, хэзээ түрэхэб гэжэ хуу өөрөө тэмдэглэжэ абадаг байна. Мүнөө тус отарынхид хонидоо искусственна аргаар үрэжүүлжэ байнхай. Искусственна үрэжүүлгынгээ пунктда һайн хусануудые байлгаад, тэдэнэйнгээ үрэ абаһаар шэнгэрүүлнэгүй, тэрэ дарыдань хонидоо үрэжүүлнэ.

— Ерэхэ жэлдэ зуун эхэ хонин бүриһөө 100-һаа үсөөн бэшэ хурьга түлжүүлхэ зорилготойбди. Энээнэ хүсэндэнь хүргэхын тула нилээд ехэ хүдэлмэри хэхэ болонобди,—гэжэ тэрэ хөөрэнэ.

Иигэжэ мүнөө «Победа» колхозой түрүү хонишон Д. Е. Сидоров Буряадай республикын колхоз, совхозуудта хонин ажалые хүгжөөхэ хэрэгтэ туһаламжа хүргэхэ гэһэн Россин Федерациин Министрнүүдэй Соведэй шиидхэбэридэ бодото ажалаараа харюусана.

Л. ХАРДАЕВ,
республикын «Племживобъединениин» зоотехник.

ТҮСЭБӨӨ ДҮҮРГЭҺЭН ФЕРМЭДЭ

— Аймагаймнай колхоз, совхозуудай тарялан дээрэ баян ургаса гараа. Таряа хуряалгын хүдэлмэри эмхитэй һайнаар үнгэргэгдэжэ байна. Олонхи ажахынууд гүрэндөө шэнэ ургасын таряа худалдаха, тушааха түсэбөө үлүүлэн дүүргэжэ байнхай. Мүн малшадшье оролдосотой һайнаар хүдэлнэ. «Коммунизм» колхозой һаалишад, мал адуулагшад гүрэндэ һүн худалдаха жэлэйнгээ түсэб сентябриин 10-да дүүргээ. Тэндэхи һаалишадай хүдэлмэритэй танилсахадатнай болохо, эбтэй этэйгээр ажалладаг коллектив юм,—гэжэ КПСС-эй Мухар-Шэбэрэй райкомой секретарь Норбо Цыренович Нимаев хэлээ һэн.

Партиин райкомой секретариин иигэжэ хэлэһэнэй һүүлээр энэ колхозой һаалиин фермэдэ ошожо, коллективэй хүдэлмэрсэр һонирхоһон, һаалишадтай хөөрэлдэһэн байгаабди.

Колхозой правлени, партийна организаци һаалишад, мал адуулагшадай ажал хүдэлмэридэ үдэр бүриин анхарал хандуулжа байдаг болонхой. Малшадай дунда социалис мүрысөөн эмхидхэгдэжэ, тэдэнэр өөһэд хоорондоо мүрысэдэг, бэе бэеһээнь жэшээ абажа ажалладаг юм. Мүрысөөнэй дүн арба-арбан хоногтоо согсологдожо, илажа гарагшадынь али болохоор урмашуулагдажа байдаг. Мүн колхозой хүтэлбэрилэгшэд, зооветеринарна мэргэжэлтэд фермэдэ үдэр бүри ошожо, тэндэхи малшадай хүдэлмэридэ туһалдаг, хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэжэ, тусхай рационой ёһоор эдеэлүүлэгдэдэг байһан.

Колхозой һаалиин фермын эбтэй этэй коллективэй оролдосотой ажалай үрэ дүн яһала һайн. Тэдэнэр энэ жэлдэ гүрэндөө 6200 центнер һүн худалдаха түсэбтэй байһан юм. Тэрэнээ болзорһоо зуун хоногоор уридшалан дүүргээ.

Һаалишадай дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөе Екатерина Ивановна Федорова толгойлжо ябана. Энэ жэлэй үнгэрһэн наймаан һара соо тэрэ үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 1645 килограмм һүн һаагаа. Энэ үедэ үнеэнһээ

главна зоотехник Яков Оширович Шангин хөөрэнэ.

Намар боложо, ногооной хагдаржа эхилһэн үедэ һүн һаали яагаад дээшэлхэ юм гэжэ зарим хүнүүд һанажа болохо. Үгы даа, тиимэ бэшэ. Колхозой зоотехнигэй хэлэһэн үгэнүүд һайн үндэһэ һууритай. Ушарынь юуб гэбэл, үнгэрһэн жэлдэ энэ колхоздо үбһэ тэжээл багаар бэлдэгдэһэн байгаа. Силосынь мартын хуушаар барагдашоо һэн. Мүнөө тад ондоо байдалтай. Нёдондонойхиһоо 1,5 дахин ехэ үбһэн һүрилэгдөө. 10.000 гаран тонно силос дарагданхай. Энэнь 1967 онойхиһоо 3 дахин

шын харанхы болотор та… хуряагдаһан поли дээрэ ба… нэ. Мүнөө үдэртөө үнеэн б… 6—7 килограмм һүн һааг…

Фермын хүдэлмэришэд … үбэлжэлгэдэ бэлдэжэ … унинэй. Үнеэдэй, тугал… байранууд газаа, досоо… гаадагданхай. Хашаа хорёо… заһабарилагдана. Тэжээл бүй… даг хоёр цехэй түхеэрэ… заһабарилагдажа, һаяын … дэлжэ эхилхэ юм. Тиихэдэ … дые оньһон аргаар уһалха … рэлгэ тодхогдожо байнхай.

— Һаалиимнай фермэдэ …

ЭБТЭЙ ЭТЭЙГЭЭР АЖАЛЛАХАДАА...

Энэ фермые һүнэй ёһотой завод гэжэ нэрлэхэдэ алдуу болохогүй. Ушарынь юуб гэбэл, нэгэ фермэдэ колхозой бүхы 600 үнеэн харууһалагдана ха юм. Тэндэ 33 һаалишан хүдэлнэ. Мал адуулагшад, тугалшад, тэжээл буйлуулагшад, механизаторнууд—хамта дээрээ 80 гаран хүн хүдэлдэг. Үнеэдэй, тугалай байранууд бултадаа типовой проектын ёһоор баригданхай. Тэндэ тэжээл буйлуулха хоёр цех бии. Фермэ дээрээ столовотой, улаан булантай, үнеэдые искусственна аргаар үрэжүүлхэ пункттай. Фермэнь колхозой түб һууриһаа 500—600 метрэй зайда байдаг. Тиимэһээ бүхы хүдэлмэришэдынь гэртэһээ ябажа ажаллаха аргатай болоно бшуу.

гэжэ байдаг заншалтай. Колхозой һаалишад зунай бэлшээриин үедэ үнеэн бүриһөө 1000 килограмм һүн һааха гэһэн Эрхирэгэй совхозой, Улаан-Үдын аймагай Кировэй нэрэмжэтэ колхозой һаалишадай үүсхэлые нэгэн дуугаар дэмжэһэн байгаа. Тиигээд түсэбтэ табан жэлэй гурбадахи жэлдэ хараалагдаһан түсэб, абаһан уялгаяа болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө шармайн оролдожо ажаллаа. Тэдэнэр зунай сагта үнеэдээ үдэр һүнигүй бэлшээдэг байһан. Тиихэдэ зоотехническэ ёһо гуримууд нарин нягтаар сахигдажа байдаг. Һаалишад, малшад мэргэжэлтэдэй зүбшөөл, заабари дүүргэхые хүсэдэг юм. Үбэлэй сагта үнеэдтэ хододоо буйлуулагдаһан тэжээл

1530 килограмм һүн абаһан һаалишан, КПСС-эй гэшүүн Вера Антоновна Теслева хоёрдохи һуурида ябана. Наталья Васильевна Варфоломеева гурбадахи һуурида гаража, үнеэн бүриһөө 1525 килограмм һүн абажа шадаа. Энэ нүхэрнай аяар арбан нэгэн үхибүүнэй эхэ юм. Тиигэбэшье һаалишанаар хүдэлһөөр. Үшөөшье хүдэлхэ.

— Һаалишаднай үнгэрһэн үедэ һайнаар хүдэлөө. Тэдэнэрэйл оролдолгын хүсөөр колхознай һүн худалдаха түсэбөө болзорһоонь урид дүүргээ. Жэлэй эсэс болотор түсэбһөө гадуур 2000—2100 центнер һүн худалдажа шадахабди. Байтараа һүн һаалимнай үшөөл дээшэлхэ ёһотой,—гэжэ колхозой

ехэ болоно. Тарянайшье ургаса һайн. Энэ жэлдэ түрүүшынхеэ 60 гектар талмайда куузику таригдажа, гектар бүриһөө 300 центнер шэмэтэ тэжээл хуряагдана. Тобшохоноор хэлэбэл, колхозой үнеэд бардам хүрэхэ янза бүриин тэжээлээр хангагданхай. Сентябрь, октябрь, ноябрь һарануудта үнеэдтээ куузику эдюулээд, декабрьһаа эхилжэ силос үгтэхөөр хараалагдана.

Ногооной хагдаржа эхилэмсээр һаянай үнеэдтээ нэмэлтэ тэжээл үгэжэ эхилээ. Үдэр бүри нэгэ үнеэндэ 30 килограмм куузику үгтэнэ. Тиихэдэ һаагдаһан литр һүндэ 200 грамм таряа талханай зүйл гаргашалагдана. Гадна фермын үнеэд үглөөнэй 7 часһаа үдэ…

лаа һайнаар мэдэдэг хүнүү… дэлдэг юм. Тэдэнэй хүдэлм… колхозой партийна органи… бюрогой гэшүүн Николай … нович Белозеров хүтэлбэр… Мал ажалда хүдэлжэ эхилһэ… рэ жэлһээ үлэжэ байна. Тэр… һаа хойшо фермын ажал … эли тодоор һайжараа. Малай … жэлгые эмхитэй һайнаар у… хэ, һүн һаалиня бүри дээшэл… гүйсэд аргатайбди,—гээд, зоо… ник нүхэр Шангин хөөрөөгөө … гээ һэн.

Мухар-Шэбэрэй аймагай «Ко… мунизм» колхозой һаалиин … мын коллективэй ажалдаа … амжалта туйлаха байһандань … гэмээр.

Б. ВАНЧИКОВ,
манай корр.

ТҮРЭЛ ОРОН ДОТОРНАЙ

МАЛ АЖАЛАЙ ОНЬҺОЖОРУУЛАГДАМАЛ ГОРОДОГУУД

Минскэ областиин Несвинскэ районой «Родина» колхоздо малай оньһожоруулагдамал шэнэ городок бэлэн болгогдожо тушаагдаа. Энэ байра соохи бүхы хүдэлмэри оньһожоруулагданхай. Малай 400 фермэ байгша ондо Белоруссида хүсэд оньһожоруулагдаба. Фермэнүүдэй түхеэрэлгэ хабсаргаха, заһабарилха, техническэ туһа хүргэхэ тусгаар цехүүд 40 райондо бии болгогдоо.

Мал ажалые тусхай мэргэжэлтэй болгоһон, томодхоһон ушар фермэнүүд дээрэ бүтээсэ ехэтэй машинануудые хэрэглэхэ арга олтоно. 1500 толгой эбэртэ бодо мал хангтахаар бүдүүн тэжээл үйрүүлхэ, ашаха түхеэрэлгэнүүд хэрэглэгдэдэг болоо. 3 мянган толгой гахайн тэжээл буйлуулан бэлдэхэ, хубаажа үгэхэ агрегадууд олохон фермэнүүдтэ тодхогдожо байнхай. Һүн һайнаар хүргэхэ аргатай, үнеэ һааха 700 түхеэрэлгэ асарагдаха юм.

Республикын бүхы областьнуудта филиалтай проектно-технологическа институт «Белсельхозтехникэ» нэгэдэлэй дэргэдэ бии болгогдоо. Малай фермэнүүдые хүсэд оньһожоруулхада шухала документнүүдые тэрэ бэлдэжэ байнхай.

ИССЫК-КУЛИИН УҺАН БАГА БОЛОНО ГҮ?

Түб Тянь-Шаньдахи үндэр хада дээрэ тогтошоһон, үбэлдөө хүрэдэггүй Иссык-Куль гэжэ нуурай уһан удаа дараалан бага болоно гэжэ Киргизэй гидрометеорологууд ажаглаһан байгаа. Энэнь саг зуурын үзэгдэл гү, али хододоо тингэнэ гү? Тэрэниие мэдэхэ шухала. Юуб гэхэдэ, нуур шадар курорт, загаһа үсхэбэрилдэг промышленна ажахы бии юм.

Иссык-Куль хэр гүнзэгыб? Нуур соо хэды шэнээн уһан бииб? Киргизэй уларилай алба эрхилдэг управлениин эльгээһэн экспедици эдэ асуудалнуудта харюу үгэхэ ёһотой. Гидрологууд оньһон нарин аргаар нуурай гүнзэгые олон газартань хэмжэнэ.

— Иссык-Кулиин хонхор соо хэды шэнээн уһан бииб гэжэ мэдэхэ тон шухала,—гэжэ уларил албанай начальник Николай Троицкий хөөрэнэ.—Үнинэй мэдээнэй ёһоор, 1732 кубическа километр уһан бии гэдэг. Аралай далайн уһанһаа 1,7 дахин ехэ болоно. Нуурай гүн… гынь хэдэн жэлэй саана хэмж… дээ һэн. Теэд тэрэ мэдээ… хэр зүбые шалгажа үзэхэ … рэгтэй. Нуурай оёорые шэнж… хэ, тэрэнэй рельефэй карта … хёохо зорилго табигдана. Ии… мэдээн эрдэм наукада, арал… ажахыда тон ехэ удха шанж… тай.

Азот УСМАНОВ,
(АПН).

БУЛАД ХАЙЛУУЛДАГ АСАРИ ТОМО ПЕЭШЭН

Жэбэрдэгтүй, халуунһаа айдаггүй булад хайлуулха совет заводуудта электродуговой пеэшэнгүүд тодхогдонхой. Иимэ пеэшэнгүүд электрын хүсэ багаар хэрэглэдэг аад, бүтээсэ ехэтэй юм.

Булад хайлуулдаг ДСП-200 тухэлэй пеэшэн Электротермическэ түхеэрэлгэ шэнжэлдэг бүхэсоюзна институтда ухаалан зохёогдоо гэжэ «Эрдэм ба ажабайдал» журналай августын номерто бэшэгдээ һэн. Тэрэнэй ваннань 200 тонно металл багтаадаг. Тус тустаа 710 миллиметр диаметртэй графит … бан электрод ба металлай газ… тала хоёрой хоорондо гараһан … хилгаанай туһаламжаар бул… хайлуулагдана. ДСП-200 тухэ… пеэшэн жэл соо 200—300 мя… ган тонно булад хайлуулан гарга… ха шадалтай.

Иимэ гайхамшаг томо электро… пеэшэн тон хүнгэхэнөөр, олон оньһон приборнуудай хүсөөр хү… дэлдэг юм.

Мүнөө тэрэниие Новосибирскын электротермическэ завод бүтээнэ.

(АПН).

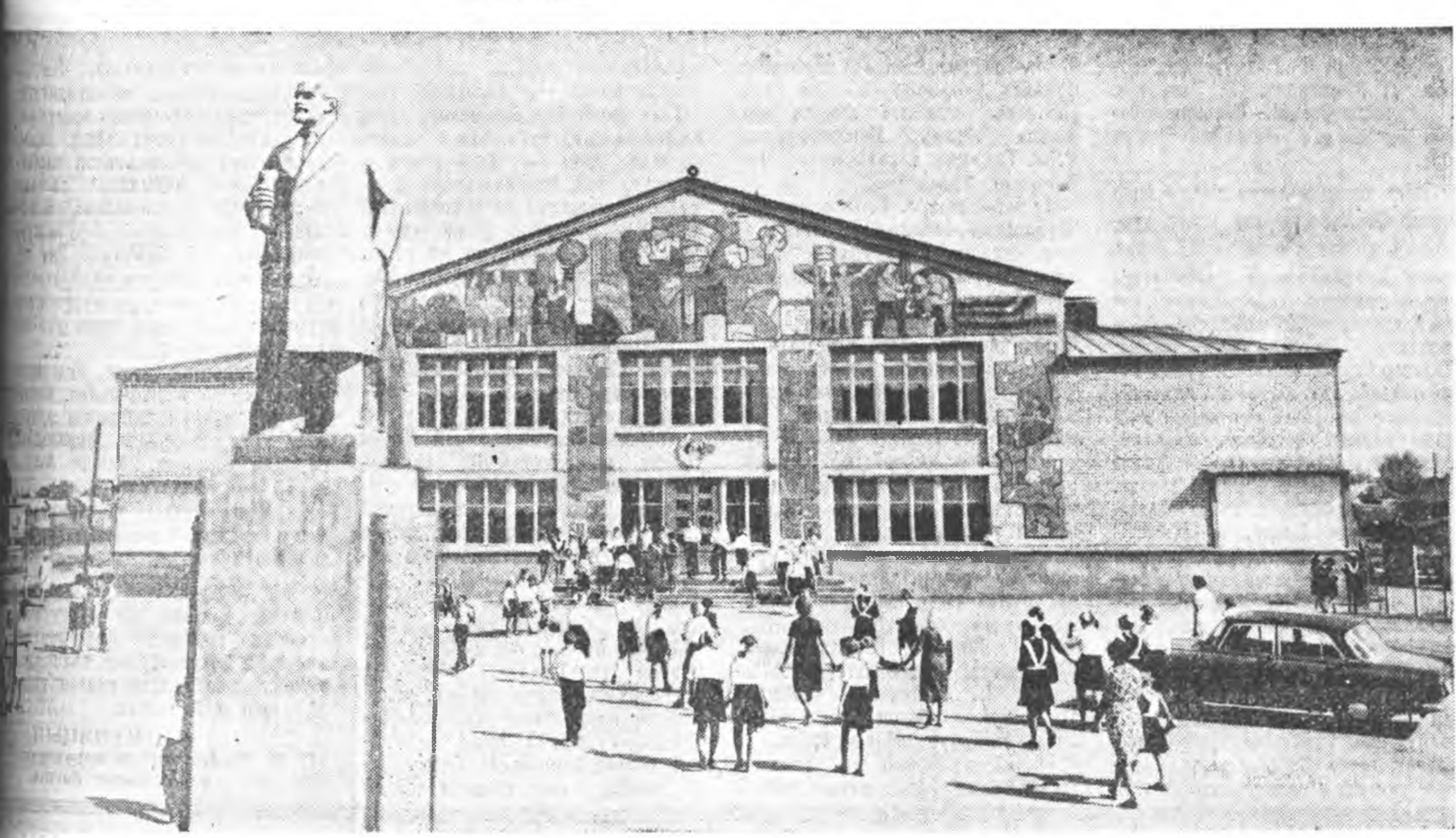

...НИНЭЙ ОРДЕНТО, ...ЕНИНЭЙ НЭРЭМЖЭТЭ...

...йбышевска областиин Больше-...иговскэ районой нэгэ колхоз ...нэй нэрэмжэтэ юм. Тэдэнэй ...а революциин агууехэ вождь ...И. Ленинэй орден ялардаг. Энэ ...ахы хадаа область соохи эгээл ...о, экономикын талаар бэхижэнги ...хозуудай нэгэн болоно.

...нэ артелиин мэдэлдэ 27 мянган ...ар газар бии.

...жалаа һайнаар эмхидхэжэ шадаһанай, ажалай үндэр бүтээсэ туйлаһанай ашаар колхозойхид жэл бүхэндэ үндэр ургаса хуряана, ехэ һү һаана. Хүдөө ажахын продукци гүрэндэ ехээр худалдажа, колхоз жэл бүхэндэ 2 миллион түхэриг олзо доход олоно. Ажахын түб бууса болохо Августовско тосхониие харахада, яһала гоё юм. Экономикын талаар бэхижэнги ажахын түб гэжэ абаһаар мэдэхээр. Культурын ордон, хүүгэдэй комбинат, дүрбэн магазин, бани, һургуули, библиотекэ, мастерскойнууд эндэ баригданхай. Байрын гэрнүүд хэды гээшэб! Тоолоо һаа—86. Энэ ажахынхид В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойе нэрэтэй түрэтэйгөөр угтахын түлөө тэмсэжэ байна. Тиихэдэ тосхоной бүхы модон гэрнүүд хирпиисэ болохо, бүхы үйлсэнүүдынь асфальтаар хушагдаха. Энэ жэлдэ колхоз 180 мянган центнер тухай таряа гүрэндэ тушаажа, гүрэнэй захилые 2 дахин үлүүлбэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: колхозой культурын ордон.

ТАСС-ай фото.

В. И. ЛЕНИНЭЙ ТҮРЭҺЭН НЮТАГТА

В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойн баярта областиин искусство болон соёл культурын эмхи ...рганануудай ямараар бэлдэжэ ...айһан тухай хөөрэжэ үгэхыень Ульяновска облисполкомой культурын управлениин начальник Н. Б. Каменскиые ТАСС-ай корреспондент туйба.

— Владимир Ильичэй эхэ нютагтань тэрэнэй түрэһэн үдэртэ зорюулжа хүгжэмтэ фестивальнуудые эмхидхэлгэ заншал болонхой—гэжэ Н. Б. Каменский хэлээ. Эдэ фестивальнуудта оролсоной уран бэлигтэ эрхим коллективүүд хабаадалсадаг. Ерэхэ жэлдэ «Хүгжэмтэ Ленинград—Ленинэй түрэһэн нютагта» гэһэн уряатай фестиваль үнгэргэгдэхэ юм.

«Ленин, хүгжэм», «Ильичэй ...уратай зохёолнууд», «Хүгжэм Ульяновтанай бүлэдэ» гэхэ мэтэ хүгжэмтэ лекторинууд һүүлэй үедэ бии болгогдоод, хэдэн лекци-концертнүүд үнгэргэгдэһэн юм.

Алдарта зуун жэлэй ойн бэлэдхэлдэ манай драмын театрай лекана ехэхэн һуури эзэлхэ. Үнгэрэгшэ жэлдэ театрай бүлэг артистнууд А. Штейнэй «Аадар ...оогой забһарта», В. Раздольскиин «Саһата шуурган» гэһэн жэжэгүүдые Ленинскэ ойдо зорюулжа бэлдээ.

Мүнөө Ульяновска филармониин дэргэдэ симфоническа оркестр бии болгогдожо байна. Түрүүшынгээ концертнүүдые дурасхаалта үдэрнүүдэй урда тээхэнэ үгэжэ эхилхэ юм.

Областиин 620 тосхондо «Знание» бүлгэмтэй хамта арадай ленинскэ лекторинуудые эмхидхээбди. Тэндэ олон мянган лекци уншагдаа. Байгша ондо 190 библиотекэ, баһа 650 нүүдэл библиотекэ хото болон хүдөө нютагуудта нээгдэбэ. Гэхэтэй хамта областьдамнай хүгжэмэй долоон шэнэ һургуули бии болоо, 1970 он хүрэтэр областиин районуудай бүхы түбүүдтэ, томо томо тосхонуудта баһа нээгдэхэ.

Аха дүү республикануудай соёл культурын үдэрнүүдые Ленинэй түрэһэн нютагта үнгэргэдэг һайн һайхан заншал бии болонхой. Татарай, Эстониин, Литвагай соёлой ажал ябуулагшад манайда ерэжэ, зүжэг наада амжалтатайгаар табяа. Мүнөө Ульяновск хотодо Армениин ССР-эй соёлой үдэр үнгэржэ байна. Һаяар областной уран һайханай бүлгэмүүдэй хүдэлмэриие харалга эхилхэнь. В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойн баярта бэлдэхэ үеэр область дотор 130 клуб ба соёлой байшан, 15 библиотекэ нээгдэхээр хараалагдана.

(ТАСС-ай корр).

В. И. ЛЕНИНЭЙ ШЭЛЭГДЭМЭЛ ЗОХЁОЛНУУДАЙ ГУРБАН ТОМ

В. И. Ленинэй шэлэгдэмэл зохёолнуудай гурбан томой һүүлынь ном хэблэгдэн гараба. Вузнуудта, тусхай дунда һургуулинуудта, партийна һуралсалда үзэхээр хараалагдаһан Владимир Ильичэй гол зохёолнууд энэ гурбан том соо оруулагданхай.

В. И. Ленинэй 1918 оной октябрьһаа 1923 оной март хүрэтэр бэшэһэн зохёолнууд гурбадахи том дотор оруулагдаа. Эдэ зохёолнууд соонь марксис теориин шухала һургаалнууд саашадаа хүгжөөгдэһэн, хамгаалгын асуудалнууд тайлбарилагдаһан, социализм байгуулгын түсэб хараалагдаһан, Совет гүрэнэй гадаадын политикын гол ёһонууд тодорхойлогдоһон, дэлхэйн коммунис хүдэлөөнэй асуудалнууд хаража үзэгдэһэн байна.

Энэ гурбан том зохёолнууд ...й ЦК-гай дэргэдэхи Марксизм-ленинизмын институдаар бэлдэгдэн, Политическэ литературын хэблэлээр барлагдан гараа.

(ТАСС-ай корр).

Лениндэл адляар һураха, ажаһууха, ажаллаха

ЗЭДЫН ЗАЛУУШУУЛ ЗЭҺЭНГИ...

Зэдын аймаг... Ажахынгаа олон ондоо һалбаринуудай хүгжэлтын талаар республика доторнай Зэдэ томохон аймагуудай тоодо оролсохо. Ажахын алишье һалбарида, илангаяа хүдөө ажахыда олон залуу гарнууд эсэхые мэдэнгүй хүдэлдэг.

Байгша оной январиин 5-да болоһон ВЛКСМ-эй Буряадай обкомой пленумэй тогтоол дотор, мүн баһа комсомолой 50 жэлэй ойн хүндэлэлдэ Зэдын райкомой хараалһан хэмжээ ябуулганууд соо залуу һаалишадтай хэгдэхэ хүдэлмэри тухай онсо хэлээтэй. Тэрэ тон зүб. Юуб гэбэл, Зэдын аймагай 469 һаалишадай зуун далаадынь залуушуул. Аймаг дотор комсомол-залуушуулай хүдэлдэг һү һаалиин арбан нэгэн гүүртэ эмхидхэгдэнги.

Социалис мүрысөө эмхидхэлгын түхэл шэнжэ һонирхомоор. Тэндэ бэе бэеэ шалгадаг гуримтай болонги. Жэшээнь, Борьёогой совхозһоо Буряадай комсомолой 40 жэлэй нэрэмжэтэ гүүртэ Ториин совхозой Горхоной гүүртынхидтэй мүрысэнэ. Һаяхан тэдэнэр бэе бэедээ айлшалалсажа, шалгалсаһан, дүршэлөө андалдан абалсаһан байха юм. Шалгалтань иимээр үнгэрдэг: айлшаар ерээшэдынь эзэдэйнгээ үнеэдые һаажа үзэдэг. Һүүлээрнь концерт табижа, бэлиг шадабаряа харуулха юм. Баһа бэлэг-сэлэгээ абалсадаг заншалтай.

Мүн баһа Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ ба «Коммунизм» гэжэ хоёр хүршэ колхозуудһаа хоорондоо мүрысэдэг фермэнүүдэй һаалишад эртүүр уулзажа, ажал хүдэлмэриингөө дүнгүүдые хани халуунаар зүбшэн хэлсээд, нажартаа хэхэ юумэнүүдэйнгээ зорилгонуудые хаража үзэнэ.

Тэдэнэй уулзалга «Дүрбэн һара соо—үнеэн бүриһөө 1000 литр һүн!» гэһэн уряа доро үнгэрөө. Тэрэ уулзалгада борьёотойхид Үшөөтэйн һаалишадые уряа юм. Октябриин 50 жэлэй нэрэмжэтэ гүүртэдэ болоһон тэрэ һонирхолтой уулзалгые ВЛКСМ-эй райкомой секретарь Василий Гармаев нээгээ. Уулзалгада «Коммунизм» колхозой парткомой секретарь В. Р. Дабаев болон комсомолой ударидагшад байлсаа. Борьёогой һаалишад айлшадтаа дурасхаалта бэлэгүүдые барюулаад, байра байдалтаяа танилсуулаа юм.

Үшөөтын һаалишад һайнаар эмхидхэһэн улаан булангыень зохидшоогоо. Тэндэнь фермын ажал хэрэгүүдэй дэбтэр бии. Тэрэ дэбтэртэ 1960 онһоо эхилжэ, гүүртын ажал хэрэгүүдэй түүхэ бэшэгдэнэ. Улаан булангай ханада түрүү һаалишадай дүрэ-зурагууд.

Ходол иигэжэ уулзажа байха гэжэ хэлсээд, залуушуул тараа һэн. Тиихэдэ, абаһан уялгаяа жэншэдгүй дүүргэхэбди гэһэн юм.

Иимэ хани барисаан мүрысэжэ байһан гүүртэнүүдэй һаалишадые ехэ амжалтада уряалдаг. Юрэдөө иигэжэ мүрысэхэдөө, туйлаһаараа һанаагаа амараад һууха гүйш.

ВЛКСМ-эй райком тогтоолоо бэелүүлхын тула залуу малшадта яһала һаналаа табидаг. Залуу малшадай тоо олошоруулха гээшэ райкомой оролдолго ха юм.

Райкомой хүдэлмэрилэгшэд гүүртэнүүдээр хододоо ябажал байдаг. Тиихэдээ залуу малшадай байра байдалаарнь, яажа амардагаарнь һонирходог. Суглаа-хуралнуудые, хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэдэг. Алибаа дутуу дундануудай дайралдабал, тэдэниие усадхахыень туһалдаг.

Мүнөө залуушуулай фермэ бүхэндэ ехэ һүнэй түлөө тэмсэл эршэдэнхэй. Тэрэ тэмсэл зунай һарануудта огто һулараагүй.

Һайнаар ажаллахыень, ехэ һү, мяха үйлэдбэрилхыень уряалхаһаа гадна, малшадай байра байдалые соёл болбосоролой талаар хангаха гээшэ ехэл удха шанартай. Тиимэһээ гүүртэ бүхэндэ радиоприёмнигууд бии. Газетэ, журналнууд малшадта саг соо асарагдадаг. Уншаха номуудаар малшад хангагдадаг.

Мүрысөөнэй ульгам байхын тула үдэр бүри һааһан һүнэй дүнгүүд гаргагдадаг. Мүн мүрысэжэ байгаа гүүртэнүүд хоорондоо мэдээнүүдээ андалдадаг.

Аймаг дотор һайн ажалаараа суурхаһан залуу һаалишад олон гээшэ. Эндэ Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ колхозой хоёрдохи отделениин дүрбэдэхи фермын һаалишад Екатерина Цыренжаповае, Долгор Шаракшиновае, Дари Раднаевае, Оёрой совхозой һаалишад Люба Арсентьевае, Галина Федотовае нэрлэмээр. XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозой комсомол-һаалишад М. Базаржапова, В. Цыбенова, Ц.-Х. Балданова болон бусад тухай һайн һураг суу аймаг дотор таранхай. Тэдэнэр колхозойнгоо ондоо һаалишадтай, ухэршэдтэй хамта эгээл түрүүлэн, Загарайн аймагай Эрхирэгэй совхозой малшадай зунай үедэ, үнеэн бүриһөө мянган литр һү һааха гэһэн үүсхэлые дэмжээ юм.

Хоёр жэлһээ үлүү хугасаа соо Лида Тугаринова Ториин совхозой Хулдатын гүүртэдэ һаалишанаар хүдэлжэ байна. Энэ үе соо Лида совхозойнгоо түрүү һаалишадай тоодо оронхой. Хулдатын гүүртын һаалишадай нэрэ олохон дахин илажа гараа. Мүнөө жэлдэшье тэрэ муу бэшээр хүдэлөө: табан һарын туршада хамта дээрээ 14000 килограмм һү һааха аад, 15465 хүргөө гэхэ гү, али хахад жэлэйнгээ түсэбые нэгэ һараар урид дүүргэжэ, 110 процент хүргөө.

Түрүү һаалишадай нэрые бултыень дурдаха болоо һаа, ехэ олон болохо. Юрэдөө Зэдын залуу һаалишад горитойхон ажалай бэлэгтэйгээр түрэл Комсомолойнгоо түүхэтэ ойн баярые угтахань гэжэ би этигэнэб.

А. ИМЫКШЕНОВ.
ВЛКСМ-эй обкомой инструктор.

АХА НҮХЭРЭЙ ТУҺАЛАМЖА

(ОЧЕРК)

Би Сергей Бальжуровые үнинэй танидагби. Закаменск хотодо тэрэ ажаһуудаг. Зэдын вольфрам-молибденэй комбинадта олохон жэлэй туршада ажаллана. Цехэйнь комсомолшууд Закаменскын дунда һургуулиин зургаадахи классай үхибүүдтэй хани ёһоной, харилсаа холбоотой болонхой. Сергей бригадынгаа комсорг байһан дээрэһээ нүхэдэйнгөө зүгһөө һургуули ходо ошожо, үхибүүдэй ажабайдалаар, ажал хэрэгүүдээр һонирходог, туһалха үедэ туһа хүргэдэгшье.

Мэнэ һая тэрэ албанай хэрэгээр Улаан-Үдэ ерээд ошоо. Тиихэдээ цех, нүхэд тухайгаа сэдьхэлээ хүдэлэнгеэр хөөрэжэ үгэбэ. Үгэ бүхэниинь үхибүүдтэ тэрэнэй хэды ехэ дуратайе гэршэлбэ.

* * *

Һурагшадтай залуу хүдэлмэрилэгшэдэй һайнаар танилсахын тулада Сергей тэдэнэрые кинодо, Закаменскын арадай театрай зүжэгтэ абаашаба. Теэд энээнһээ мүртэй үрэ дүн гарабагүй. Сэхыень хэлээбди, үхибүүд эгээл муугаар һурадаг, эгээл муу журамтай Володя Цыдыповые юундэшьеб хамагһаа үлүүгээр сэгнэдэг байба.

Сергей Бальжуров Володиин гэртэ ошожо, тэрэнэй түрэлхидтэй уулзажа, хөөрэлдэхэ гэжэ шиидэбэ. Сергейн юундэ ерэһые дуулаһаар Володиин эсэгэ хүбүүгээ хараажа оробо.

— Юуншье гэһэн хүбүүн гээшэб даа? Түрэлхидөө хэды ехээр зобооно гээшэб?! Юумээр дуталдана аал? Хэрэгтэй хамаг юумэниинь бии. Теэд юундэ тоомоо таһарнаб? Юундэ хоёрдохи жэлээ нэгэ класстаа үлэнэб?

Володя уруугаа харан, дуугай зогсоно. Абынгаа сухалдаһые юуншье гэжэ тооногүй хэбэртэй. Энэ «иимэш-тиимэш» гэжэ ходо зэмэлүүлдэг тула хараал шэрээлдээ дүжэршэнхэй гэжэ Сергей Бальжуров абаһаар ойлгобо.

Володя Сергей хоёр газаашаа гаража, гэрэйнь дэргэдэ оршодог багахан сэсэрлиг соо ерэжэ һуубад. Хажуудань гурбан хүбүүд ерэбэ. Ехэ һаланаар хубсаланхайнууд.

— Танилсагты, энэ манай вожата. Хорин таба наһатай, комбинадта ажалладаг,—гэжэ Володя нүхэдтөө хэлэбэ.

Тэдэнэрэй нэгэн хармааһаа тамхи гаргажа, Сергейдэ һарбайба.

— Би тамхи татадаггүйб,—гэбэ Сергей.

* * *

Сергей Бальжуров понедельник бүхэндэ зургаадахи классайхидта хүрэжэ ерэхэдээ, цехэй комсомолшуудай түсэбөө хэды процентээр дүүргэһэн, амжаһан тухай тэмдэглээтэй дэбтэр асардаг, харин цехтээ үхибүүдэй неделиин туршада абаһан сэгнэлтэнүүдые тусхай буулгажа абаашадаг болобо. Муу сэгнэлтэнүүд цехэй комсомолшуудай һанаае ехэтэ зобообо. Үхибүүд һуралсалай жэлэй эхиндэ иимэ муугаар һурадаг һаа, саашадаа яаха гээшэб?

— Үхибүүдтэ гансал кино, театр харуулхаяа болиёбди,—гэжэ цехэй комсомолшууд шиидэбэ.—Ажалайнгаа үедэ һурагшадые урия!

Цех соо үхибүүдэй ерэхэдэнь эгээл юрын лэ ажалай үдэр үнгэржэ байба. Комсомолшууд һурагшадтай яаралгүйгөөр хөөрэлдэхэ, энэ тэрэ оньһон техникэ харуулха сүлөө забдагүй байгаа бшуу. «Дахинаа үхибүүд иишэ ерэхээ болишоно аа гү?»—гэжэ Сергей дэмы һанаата болоо. Юуб гэхэдэ, зургаадахи классайхид ерэхэл гэһэн болзортоо ерэдэг бэлэй.

Танай цех соо ехэл зохид байна,—гэжэ Володя Сергейдэ хэлэбэ.—Харин манай һургуули гээшэ юун гэһэн һонигүй газар гээшэб?

— Һураха дурашьегүй һаа, һураха ёһотойш,—гэжэ Сергей харюусаба.—Манай цехтэ орёо оньһото техникэ асархадань, наһажаал хүдэлмэрилэгшэднай партада һууха баатай болоо һэн.

Зургаадахи классай басагад Сергей Бальжуровта Володя тухай иимэ гомдол оруулба:

— Володя Цыдыпов поол угаахагүйб гээ. Поол угаалган басагадай ажал гэнэ.

* * *

— Володя бидэ хоёр поол угаана бэзэбди. Харин таанар гэртээ ошогты. Хэшээлдээ бэлэдхэхэ ёһотойт,—гэжэ Сергей басагадта хэлээд, хамсыгаа шуугаад, поол угаажа захалба. Володя нэгэ хэды саг соо Сергей тээшэ наада бариһандал мэхэтэйгээр хаража байһаар, гэнтэ үнинэй мартаһан юугээшьеб һанаһан мэтээр яаража, аха нүхэртөө ханамжатайгаар туһалжа оробо.

Поол угаажа дүүргээд байхадаа, Володя Сергейдэ иигэжэ хэлээ:

— Энэ ши намда жэшээ харуулба гээшэ гүш?

— Үгы даа, юрэдөө би шамайе поол түргэнөөр, һайнаар угаажа һураһай гэжэ һанаа һэмби. Би гэрэйнгээ ажалые дууһан өөрөө хэдэгби,—гэжэ Сергей Володидо хэлэбэ.

* * *

Нэгэтэ Сергей Бальжуровые Володя гэртээ уриба. Өөрынгөө бүтээһэн зурагуудые харуулба. Һүүлээрнь тэдэнэр уран бүтээл тухай зугаалбад. Сергей дүү нүхэртөө агууехэ уран зураашад тухай, тэдэнэрэй гоё һайхан зурагууд тухай тайлбарилба. Володя Сергейн хөөрөө тон ехэ анхаралтайгаар шагнажа һуугаа. Класс тухайшье, мүн үхибүүдэй ажал хэрэгүүд тухайшье хөөрэлдөөн болобо. Володя сугтаа һурадаг нэгэ басаган тухайгаа уур сухалтайгаар иигэжэ хэлээ һэн:

— Саг үргэлжэ худалаар хэлэдэг. Ямаршье юумэн соохоо «хуурайгаар» гаража шададаг. Бузар мэхэтэй басаган. Би иимэшүүлые үзэн ядадагби.

«Володя залхуу, бүдүүлиг зантайшье һаа, үнэн сэхэ хүбүүн»—гэжэ Сергей Бальжиров баяртайгаар мэдэрбэ. Володиин абари зангай эгээл энэ талыень нүхэдынь хүндэлдэг, тиимэһээ тэрэнэй үгыень дууладаг байгаа. Володиин өөрынгөө ээлжээндэ поолоо угаадаг болоһоор, хүбүүдэй нэгэниинь шье поол угаахагүйбди гэжэ арсахаяа болёо бэлэй.

Сергейн гаража ошомсоор, Володиин хүршэ Саша Дамбаев орожо ерэбэ.

— Энэшни юун дээрэһээ шамда саг үргэлжэ айлшалдаг болошобоб?

— Би өөрөө Сергейе гэртээ урижа асараа һэмби. Сергей вожаташье һаа, «гашээ» табидаггүй, дээрэлхэдэггүй. Тэрэ бидэндэ аятай зохидоор хандадаг. Бидэнтэй нүхэсэдэг, ханилдаг.

* * *

Нүхэдһөөн хожомдоһон үхибүүдые абаһаар эмхи журамтай, эрхим бэрхэ һурагшад болгожорхихо арга байдаг гэжэ Сергей һанажа ябаагүй. Түрүүшээр тэрэ һурагша бүхэнэй юундэ дуратайень, юундэ дурагүйень ойлгожо абаха гэжэ нилээд оролдоо һэн. Тиимэһээ комсорг һурагшадтай сугтаа загаһа хахуулидахаяа Хуһатын нуурта ошодог бэлэй. Үшөө тиихэдэ, бүхы отрядайхидые городой дэргэдэ оршодог Баатар-Хаан уула тээшэ аяншалгада хүргэжэ ерээ. Нэгэтэ Сергей үхибүүдтээ бүри холын аяншалгада гарахабди гэжэ соносхоод байба. Зүгөөр классай хүтэлбэрилэгшэ Зоя Бадмаевна зүбшөөлөө үгэбэгүй.

— Юун аяншалга тухай хэлэнэ гээшэбта? Муу сэгнэлтэнүүдэй байһан сагта хаанашье ошохогүйт!—гэжэ Зоя Бадмаевна эрид шангаар хэлээ һэн.

Сергей классай хүтэлбэрилэгшын үгэдэ юуншье гэжэ харюусажа шадангүй үлэшоо. Зүгөөр, Володя Цыдыпов Сергейн хажууда ерэжэ, тоомтойгоор иигэжэ хэлэбэ:

— Сергей, шинии эндэ һанаашарханай үлүү. Ямар нэгэн арга олохо бэшэ аалди?

Үхибүүд байһаар байтараа муу сэгнэлтэнүүдэйнгээ түлөө аягүйрхэдэг болобод. Нэгэтэ һурагшадай комбинадта ерэхэдэнь, тэдэнэрэй танил комсомолшуудай ажалладаг цехэй үүдэн дээгүүр «Сергей Бальжуровай ударидалга доро коммунис ажалай бригада эндэ хүдэлдэг» гэжэ алтан үзэгүүдээр бэшээтэй байба. Үхибүүд «хоёрнуудайнгаа» түлөө бүришье ехээр аягүйрхэбэд. Дахинаа залуушуулай цехтэ ерэхэдээ, горшоогтой сэсэгүүдые олоор асаржа, сонхын табсан дээгүүр табиба.

— Сэсэгүүдые асарха гэжэ өөһэдөө һанаа гүт, али Зоя Бадмаевна таанарта хэлэжэ үгөө гү?—гэжэ Сергей Володиһоо асууба.

— Энээниие Зоя Бадмаевна, мүн баһа басагад һанаа,—гэжэ Володя харюусаба.

— Гоё һайхан сэсэгүүд байна,—гэжэ Сергей һурагшадта хандаба.—Һайн даа, хани нүхэдни! Үни удаан ажаллаһанай удаа гэнтэ цех соогоо сэсэгүүдэй байхые обёоромсоороо, хэды баясаха гээшэбибди?! Эсэһэнээшье мартажархихалди.

Нээрээшье, цехэй сонхоор гэрэлтэһэн наранай туяаһаа гү, али сонхын табсан дээгүүр табигдаһан сэсэгүүдһээ цех соо һаруул, уужам, аятай зохид шэнги болошобо. Һурагшадайшье, мүн хүдэлмэрилэгшэдэйшье шарайнууд баярай толон соо гэрэлтэн байба.

— Юу хэлэхэб, сэсэгүүд гээшэ хүнэй сэдьхэлдэ баяр түрүүлдэг юм байна,—гэжэ Володя Сергейдэ баяртайгаар хэлэбэ.—Энээн тухай намайе юушье мэдэнэгүй гэжэ бү һанаарай. Юу хээ мэдэхэ болонхойб. Дуулана гүш, би мүнөө басагадта урданайхяараа зандаа бүдүүлигээр хандахаяа болинхойб.

* * *

Володя Сергей хоёрой үдэшэ бүхэндэ тооной сугтаа ябадаг болоһондо тэрэнэй хуушанай хани нүхэд дадажа эхилээ. Зүгөөр, Сергей нэгэтэ оро һэегүй үгы болошобо.

— Сергейшни шамһаа залхуураа ёһотой,—гэжэ нүхэдынь Володиие ёгтолоод абаба.

— Сергей намһаа залхуураагүй, харин фабрикынгаа комсомолшуудтай сугтаа хүршэ колхозойнгоо таряа хуряалгын ажалда туһалалсахаяа гаранхай,—гэжэ Володя баяр омогорхолтойгоор дуулгаба.

Уданшьегүй Володя эгээ түрүүшынгээ бэшэг абаба. Сергей Бальжуров ямараар ажаллажа байһан тухайгаа дуулгаад, зургаадахи классайхидай һуралсалаар ехэтэ һонирхобо. «Сергей, бидэ бултадаа һайнаар һурахын түлөө оролдожо байнабди» гэһэн үгэнүүдые Володиин бэшэг соо уншахадаа, тэрэ абаһаар энээндэ этигэнгүй байжа болоо аалам. Зүгөөр Сергей бусажа ерээд, һуралсалай хоёр неделиин туршада Володя Цыдыпов нэгэшье муу сэгнэлтэ абаагүй гэжэ дуулахадаа, баясахын ехээр баясаа һэн.

Володя хани нүхэртөө үшөө нэгэ һонинииe бэлдээд байба:

— Бишни боксын секцидэ нэрэеэ бэшүүлээб.

— Нээрээ гү?! Һайн лэ гээшэ!—гэжэ Сережа баярлаба.

* * *

Зэдын вольфрам-молибденэй комбинадай залуушуулай бригада болон Закаменск хотын дунда һургуулиин зургаадахи класс хоёрой хоорондохи энэ хани ёһоной харилсаа холбоон үхибүүдэй һуралсалда, мүн залуу хүдэлмэрилшэдэй ажалдашье айхабтар ехэ туһатай байһанаа эли тодоор гэршэлэн харуулна бэшэ аал?!

М. САМБУЕВ.

КУРА МҮРЭН ДЭЭРЭХИ ГРЭС

Азербайджанай ССР. Али-Байрамлинска ГРЭС-эй долоодохи ээлжээн ашаглалгада үгтэхэ болојо байна. Энэ ээлжээнэй барилгаар Кура мүрэн дээрэхи гигант дүүрэбэ.

Али-Байрамлинска ГРЭС-эй барилгада Советскэ Союзай олохон республикын барилгашад болон монтажнигууд хабаадалсаа. Москва, Ленинград, Харьков, Таганрог, мүн бэшэ городуудай предприятинууд түхеэрэлгыень бэлдэжэ үгөө. ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Али-Байрамлинска ГРЭС-эй барилга дээрэ.

ТАСС-ай фото.

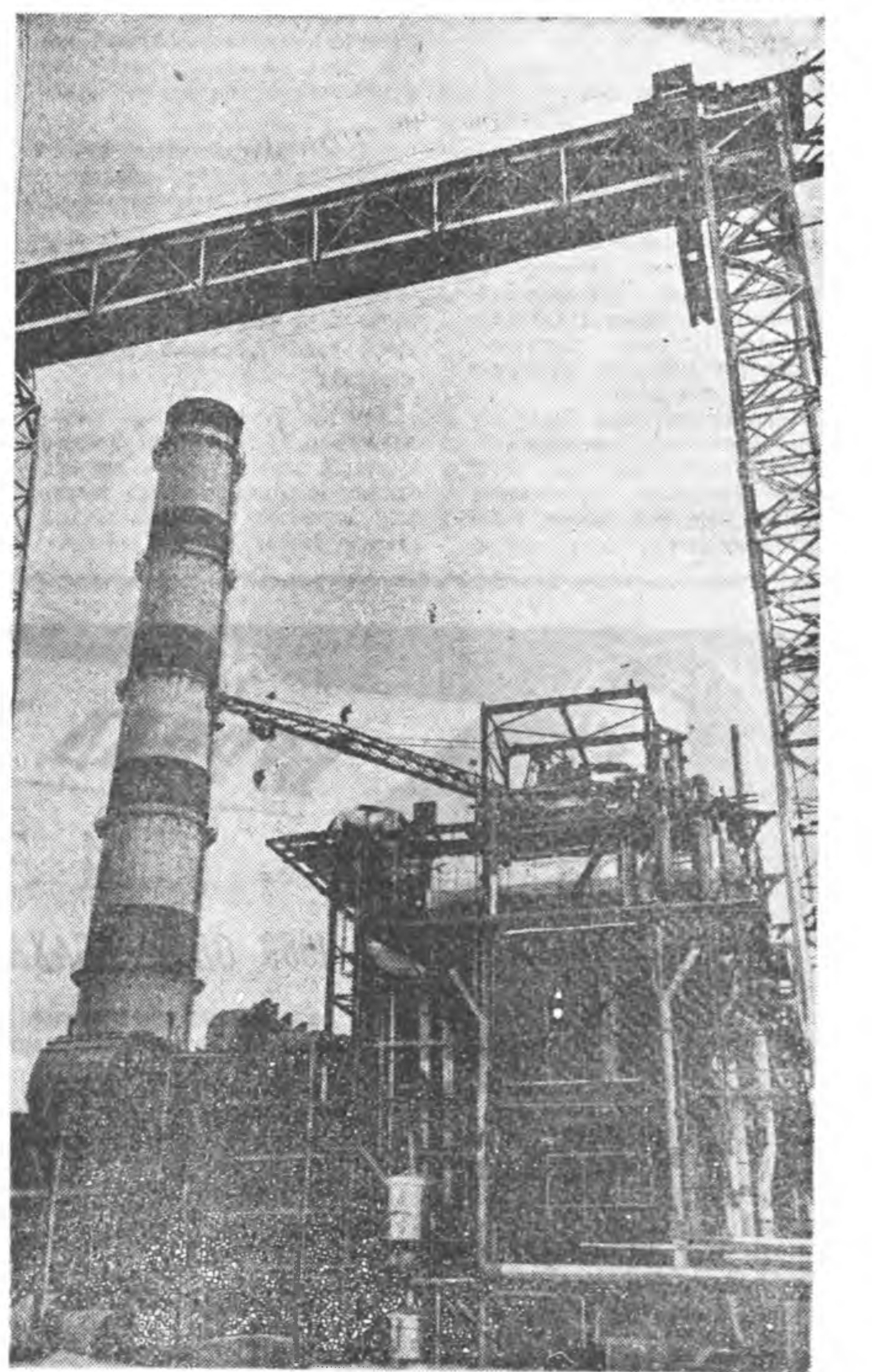

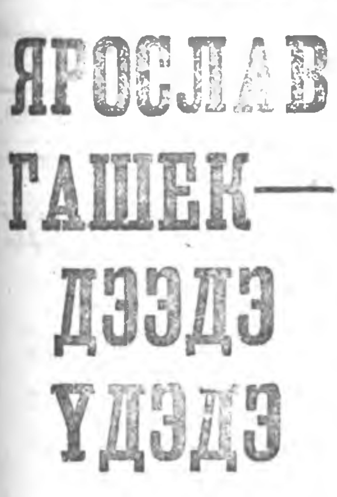

Чехословак уран зохёолшодой номууд Совет орон дотор олохон арадуудай хэлэн дээрэ оршуулагдажа гаранхай. Тэдэнэрэй дунда Ярослав Гашек эгээл хүндэтэ һуури эзэлнэ. Жэшээнь, «Ухаансар бэрхэ Швейк солдадай ушаралта ябадалнууд» гэжэ тэрээнэй томохон роман-зохёолые хэн мэдэхэгүйб даа, үбгэн залуугүй—бултааран лэ һонирхон уншадаг бэшэ гүбди. Теэд энэ номой автор тухай эли юумэн байхагүй. Дурсан хэлэхэ болоо һаа, үнэн дээрээ айхабтар һонин хүн ябаһан байна. Тэрэ хадаа дэлхэйн нэгэдэхи дайнай үедэ плендэ орожо, 1917 ондо Нижне-Березовкын лагерь эльгээгдэһэн, эндээ аргагүй суурхаһан юм. Юугээрээб гэхэдэ, «мэдэхэгүй юумэниинь үгы»—түүхын, археологиин, геологиин, хэлэ бэшэгэй эрдэм нэгэн доро шудалжа, хүн зондо уран хурсаар, ойлгосотой тодоор хөөрэн үгэжэ гайхуулдаг, үшөө хариин табан ондоо хэлэ мэдэдэг, тэрэ тоодо «үһан торгон» ород хэлэтэй, илангаяа зүүн-хойто арадуудай хэлэ һайн шудалһан байна. Тиич тэрээнэй плендэ ороһон үедэ Октябриин революци эхилжэ, «хэптэй хуби заяагаа холбохоб, капиталис, помещигүүдэй засаг унагааһан коммунистнуудтай гү, али революцида харша этэгээдүүдтэй гү?»—иимэ асуудал урдань табигдаба. Уран зохёолшо Я. Гашек заашье маргангүй, революцида алба хэжэ ороһон, манай Дээдэ Үдэ хотодо бүридхэгдэһэн Табадахи Армиин зэргэдэ ерэжэ жагсаһан, 1919—1920 онуудта Колчагай сэрэгүүдтэй шэн баатарлигаар тэмсэһэн байна... Тиихэдээ Дээдэ Үдэдэмнай (мүнөө Улаан-Үдэ) байрлаһан, буряадуудай ажабайдалаар аргагүй һонирхоһон, 1920 ондо Эрхүү хотодо «Үүр» гэжэ буряад хэлэн дээрэ анха түрүүшынхеэ гараһан газетые редактироваһан юм.

Сэрэгэй албанда тэрээнтэй сугтаа ябаһан, революцида харша этэгээдүүдтэй хамта тулалдаһан, сугтаашье хүдэлһэн партизан, улаан твардеецүүд, мүн бэшэшье улад манай эндэ бии гэлсэдэг...

Иимэ болохолоороо Ярослав Гашек манай совет, тэрэ тоодо буряад арадта илангаяа дүтэ халуунаар һанагдана.

Зүгөөр энэ алдар суута уран зохёолшын намтар ябадалые шэнжэлхэ, дурасхаалыень мүнхэлхэ талаар манай Улаан-Үдын хизаар ороноо шэнжэлэлгын музейн таһагууд соо нэгэшье фото-зураг, ажаглалтанууд огто тунхаглагданагүй, мүн түүхын эрдэмтэд энэ гэхэ мүртэй шэнжэлгэ хэнэгүй. Энээн тухай бодожо үзэхөөр болоо бэшэ гү, нүхэд эрдэмтэд, музейнхид?

А. ПЛАВИНСКИЙ.

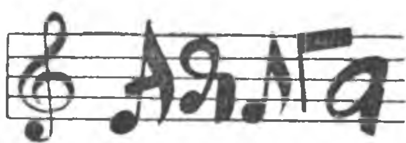

ХҮГЖЭМШЭД, ДУУШАДЫЕ hУРГАДАГ ГАЗАР

Улаан-Үдэдэ, Илалтын проспектын үргэн ехэ заха дээрэ хоёр жэлэй саада тээ шэл болон түмэр, шулуугаар мүнөөнэй түхэлэй гоё hайхан гэр бүтээгдэжэ ашаглалгада ороо бэлэй. Эндэ—П. И. Чайковскиин нэрэмжэтэ хүгжэмэй училищи.

Мүнөө үедэ hуралсалай энэ гуламтада ерээдүй пианистнууд, дуушад, дирижернууд хэшээлнүүдтээ түлэг ябажа байна. Иигээд лэ 600 хүнэй hуурitай ехэ зал үдэшэ бүхэндэ шахуу лларан толорхонь гээшэ.

Энэ шэнэ байрада оролhоной ашa туhaap дурсагдаhан училищида жэл бүри 30—40 хүнэй орондо зуугаад эдир бэлигтэн абтаха аргатай болонхой. Ушар тиимэhээ ойрын дүрбэ-табан жэл үнгэрөөд байхада, тэрэниие жэл бүхэндэ зуугаад хүгжэмшэд, дуушад түгэсхэн гаража, манай республикын hургуули, клубуудта хүдэлхөөр эльгээгдэхэнь.

Эндэ аймаг, нютаг, хото город бүхэнhөө бэлигтэй хүбүүд, басагад шэлэгдэн абтадаг. Зариманиинь үхибүүдэй хүгжэмэй hургуули дүүргэhэн байдат. Олонхидынь хүгжэм огто шудалаагүйшье hаа, бэлигэйнгээ хабa шадалаар орожо hурадаг.

Теэд эндэ муугаар hуралсахань эшхэбтэр. Юуб гэхэдэ, ном үзэхэ, хүгжэм hайнаар шудалхын тула таатай зохид хамаг эрхэ байдал олгогдонхой. Классууд соо hаруул уужам. Тэдээн бүхэн соо пианино, рояль табигданхай. Дээдэ мэргэжэлтэй багшанар олоор ерэнхэй.

Урдань тус училищида РСФСР-эй искусствануудай габьяата ажал ябуулагша композитор Б. Ямпилов, РСФСР-эй габьяата ажал ябуулагша композитор Ж. А. Батуев, Буряадай АССР-эй габьяата ажал ябуулагша В. Д. Обыденная гэгшэд хүдэлhэн, эндэхи хамаг ажал хүдэлмэриие эхи табижа үгэhэн. Мүнөө үедэ эндэ СССР-эй арадай артист Л. Л. Линховоин, РСФСР-эй габьяата артист В. Д. Лыгденова, Буряадай АССР-эй искусствануудай ажал ябуулагша Э. Г. Оганджанова, В. И. Анисимов, Л. Л. Аюшеева, П. И. Бомштейн болон бусад унихэнэй тон амжалтатайгаар багшална. Мүн эдэнэй хажуугаар консерватори hая дүүргэжэ ерэhэн Т. Матханова, Т. Зонхоева, Г. Дашипылов, М. Белокрыс болон бусад ехэ оролдожо хүдэлнэд.

Нэгэ тодорхойлолго хэе. Багша нүхэр Оганджановагай класс дүрбэдэхи дабхарта оршодог. Доторнь сэбэр hайхан мебель, хоёр шэнэ рояль табигданхай. Тэндэ бэе бэеэ халан, хойно хойноhоо hубарилдажа hурагшадынь ороно. Тэдэнэр багшынгаа хажуудa ямаршьеб даа баяртай янзатайнуудшье hаа, бэеэ ехэ нарин нягтаар барижа зогсонод, ээлжээтэ хэшээлнүүдтээшье ехэ hайнаар бэлэдхэhэн байна. Юундэб гэхэдэ, нүхэр Оганджанова өөрөө болбосорол ехэтэй багша. Оролдосотой бэрхээр хүдэлдэг. Үхибүүдтээ хүгжэмэй техникые ехэ шадамараар ойлгуулдаг. Композиторай, жэшээнь, Шопенэй гү, али Чайковскиин хүгжэмэй уянга, нугалбариин онсо маяг илгаануудые гүнзэгы тодорхойгоор тайлбарилжа үгэдэг... Иимэ туладань багшалуулhан үхибүүдынь онсо шалгардаг. Тусхайлбал нёдондо хабар үнгэрhэн концертнүүдэй үедэ Элеонора Григорьевнада заалгаhан пианист Владимир Семичев гэдэг онсо ехэ амжалта туйлаа юм. Мүнөө тэрэнь Новосибирскын М. И. Глинкын нэрэмжэтэ консерваторидо hуралсана.

Гадна багша Э. Г. Оганджанова hуралсалай болон творческо ехэхэн хүдэлмэри ябуулдаг, манай артистнуудай концертнүүдые бэлэдхэлсэдэг.

Тэрэшэлэн залуу багша И. В. Ворогниковто заалгаhан пианист Эмма Дондуковагай бэлиг шадабариие манай мэргэжэлтэд үндэрөөр сэгнэдэг. 3-дахи курсда hуралсадаг энэ басаган аргагүй шударгы, оролдосотойгоор нөмөө үзэхэhөө гадна, хүгжэмэй удхые өөрынхеэрээ, ехэ тодо зохидоор ойлгон тайлбарилдат.

Энэ училищи дүүргээшэд дам саашаа амжалтатайгаар hуралсана. Мүнөө үедэ ороной консерваторинуудта ерээдүй композиторнууд Г. Батуева, Г. Дашипылов, В. Андреев, музыковедүүд В. Натаева, Н. Цибудеева, пианист А. Архипова болон бусад яhала магтаалтайнууд ябажа байна.

Манай хүгжэмэй энэ гуламта республикын болон хотын соёлой ажабайдалда жэлhээ жэлдэ улам ехэ hуури эзэлдэг болонхой. Тэндэ ехэ залай бии боломсоор, элдэб янзын концертнүүд олоор харуулагдана. Эдир оюутанай бригаданууд тусхай бүридхэгдэжэ, хото, хүдөө нютагуудаар аяншална. Жэшээнь, үнгэрhэн жэлэй турша дотор манай залуушуул 80 гаран концерт харуулаа. Баhа Эрхүүгэй училищиин студентнэртэй «андалдаата» концертнүүдые табиhан, хүршэ городтоо ошоhон байнабди. Саашадаа республикынгаа холын районуудаар ябажа туршаха hанаатайбди.

Гэбэшье училищидамнай үшөөл гүйсэд шиидхэгдээгүй асуудалнууд бии. Юуб гэхэдэ, олон багшанар дутана. Залуушуулай олоор абтаха тудам бүрил хүшэр хүндэ болохонь гээшэ. Олон хүнүүд эндэмнай ондоо тээhээ хүдэлдэг. Өөhэдымнай багшанар ажалдаа «дарагданхай». Ушар тиимэhээ hуралсалай ажал хүдэлмэриие түсэблэхэдэ, ябуулхада ехэ бэрхэшээлнүүд тохёолдоно.

Хото город болон хүдөө нютагуудай хүгжэмэй hургуулинуудтай холбоо барисаагаа бэхижүүлхэ, тиишэ ошожо туhалха ёhотой аад лэ аргагүйдэнэбди. Мүн ... дээ национальна инструментнүүдэй тусхай отделени байгуула... магазин дэлгүүртэ хуур, чан... хучир гэхэ мэтын арадай инстр... ментнүүдые наймаанда гаргал... hуралсалай национальна репе... туар үргэдхэхэ асуудалнууд шиидхэгдээгүй байhаар. Энэ ... лаар манда хамаата эмхи зургаа... нууд, олониитэ эдэбхитэйгээ... туhалха бээ гэжэ үнэн зүрхэ... hөө найданабди.

...Училищиин ажал хүдэлмэри түлэг дундаа ябажа байна. Тэрэ... нэй гоё hайхан байшанда оро... той адли ээлжээтэ hуралсал... гү, али тоосоото концерт боло... тухай соносхол үлгэгдэжэ эхи... бэ. Мүн бүхы дабхарнуудаа... аянга хүгжэмэй зэдэлхые гү, ал... зал соо дуушадай бэлэдхэжэ бай... хые баясан соносохолта.

Эдир бэлигтэн энэ hургуули... дүүргэжэ гарахадаа арад зоной... гоо соёл болбосоролые саашадаа... дээшэлүүлхэ талаар ехэхэн үүр... дүүргэхэ байха даа.

О. КУНИЦЫН,
П. И. Чайковскиин нэрэмжэтэ училищиин багша.

Совет морягууд туhаламжа үзүүлбэ

ЛОНДОН. (ТАСС). Советскэ уhа зөөдэг «Кача» гэжэ судна Шетландска аралнуудhаа (Шотланди) холо бэшэ байдаг Аут-Скеррис гэжэ арал дээрэ hуудаг 99 хүндэ зорюута уhа абаашажа үгөө гээд «Дейли мейл» газетэ мэдээсэнэ.

Арал дээрэ хоёр неделиин турша сөө хүрэхөөр уhан үлэhэн байгаа. Шетленд графствын засагаархид советскэ загаhа барилгын флотилиие сэбэр уhаар хангадаг советскэ суднын капитантай холбоо байтуулаа. Аут-Скеррисhээ 25 мили оршодог Леруигhээ судна уhа абадаг юм. Морягууд аралай хүн зондо түлөөhэгүйгөөр туhаламжа үзүүлээ. «Бидэнэр хани ёhoop иимэ юумэ хэбэбди» гээд капитан П. Власов мэдүүлээ.

Аралайхид совет морягуудта халуун баясхалан хүргөө.

Ене Фок гэгшэ үгэ хэлэбэ

БУДАПЕШТ. (ТАСС). Венгриин научно-техническэ бүлгэмэй съезд дээрэ үгэ хэлэхэдөө, ВНР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Е. Фок Чехословакида болоhон ушарнууд тухай тоттоо.

МТИ агентствын мэдээсэhэнэй ёhoop Е. Фок иигэжэ мэдүүлээ: «Хүршэ Чехословакидахи ушар байдалай хүгжэлтэдэ бидэнэр хамаагүйгөөр хандажа шадахагүй байнабди. Зүб эрмэлзэлгэдэнь Чехословакиин ажалшадта венгр ажалшад дэмжэлгэ үзүүлдэг байгаа, саашадаашье үзүүлхэ. Урдань гараhан алдуу эндүүнүүдые заhаха, социалис байгуулалтые хүгжөөхэ талаар эдэ эрмэлзэлгэнүүдынь Чехословакиин Коммунис партиин Центральна Комитедэй январиин ба майн пленумүүд дээрэ онсолон тэмдэглэгдэhэн байна. Хуушанай эндүүтэй хүтэлбэридэ Чехословакидахи манай нүхэдэй эсэргүүсэжэ ороhыень бидэнэр зүбшөөнэбди. Экономическа ба социальна ажабайдалай олон шухала hалбаринуудта тэдэнэр социалис байгуулалтын онол арганууды мүнөөнэй эрилгэдэ тааруугаар hайжаруулхые hэдэhэн байна. Энэ баримтые бидэнэр hайшааhан байгаабди. Гэбэшье манай дүй дүршэлдэ, мүн национальна онсо өөрэ байдалые дан ехээр хэтэрүүлгын, социализм байгуулгын юрэнхы талые хэрэгсээшгүй гаралгын, баруунай үзэл баримталагшадта сөхилтэ үгэхые хүсэнгүй байлгын, хүдэлмэришэн ангида түшэглэхэ шухала гэжэ хүсэд hайнаар тоолодоггүй ябадалай түбэгтэй байhанда тэдэнэй анхаралые бидэнэр нэгэтэ бэшэ хандуулдаг байгаабди».

«Чехословакида хоёр фронт дээрэ тэмсэлэй хэгдээгүй дээрэhээ революцида харша хүсэнүүдэй зүтhөө түбэг татагдаhан байна. Социализмые болон партиин хүтэлбэрилхы үүргые доботожо ороhон хүсэнүүдтэ эсэргүү хараа бодол шууд сэхээр баримталха шухала тухай заадаг байгаабди.

Революцида харша хүсэнүүдэй аюулые усадхалгадань туhалхын тулада, социалис ёhо гурим ба хуулиие бэхижүүлгэдэнь, нягтаар жаргалгаяа түргэдхэлгэдэнь туhалхын тулада чехословак арадта бидэнэр манай пролетарска интернационалис уялганууд ёhoop зэбсэгтэ туhаламжа үзүүлээбди».

«Чехословакида социализм байгуулга Москвадахи хэлсээнэй хүсэдөөр лэ дүүргэгдэhэн сагта хангагдажа шадаха байна. Нягтаар эмхидэн жаргалгые түргэнөөр хангалгыень хүнгэдхэхын тулада Венгриин парти, правительство саашадаашье али бүхы туhаламжа үзүүлхэ» гээд Ене Фок онсолон тэмдэглээ.

УДАА ДАРААЛУУЛАН СОХИЛТО ХЭГДЭНЭ

ХАНОЙ. (ТАСС). Урда Вьетнамай арадай сүлөөрэлгын зэбсэгтэ хүсэнүүдэй отрядууд американ эзэрхэг түримхэйшүүлдэ, тэдэнэй туhамаршадта сохилтонуудые хэжэл байhаар. Тайнинь провинцидахи 26-дахи стратегическэ харгыгаар дабhажа ябаhан дайсанай ехэ автоколонныые hамна зада сохихо талаар патриодууд сентябриин 16-да амжалтатайгаар ябуулга хээ. Патриодууд гэнтэ, зоримгой доботолго хэжэ, дайсаниие ехэ хохидолдо оруулаа.

Дайсанай 280 солдат ба офицер хүлhөө буулгагдаа, 26 сэрэгэй машина, тэрэ тоодо 9 бронетранспортёр гэмтээгдээ, табан вертолёт буудуулан унагаагдаа. Сүлөөрэлгын хүсэнүүдэй отряд харгые таhа дүүрэhэн байна.

Освобождение агентствын дамжуулгада үндэhэлэн ВИА агентствын мэдээсэhэнэй ёhoop, 26-дахи харгын нүтөөдэ районда американ солдадуудай ротын болон сүлөөрэлгын отрядай хоорондо шанта байлдаан болоо. Интервентнүүд 80 гаран хүнөө алдаа.

Тайнинь провинцида ябуулга хэжэ байhан Урда Вьетнамай патриодуудай отрядууд сентябриин 12-hоо 17 хүрэтэр гансахан лэ 26-дахи харгы шадар дайсанай 650 солдат ба офицерые хүлhөөнь буулгаа. 50 сэрэгэй машина галдаа, гэмтээгээ, 10 вертолёт буудажа унагаагаа.

Хитадта боложо байhан үйлэ хэрэгүүд тухай

КНР-эй тогтоhoop 19-дэхи жэлэй ой ойртожо байна. Энэ ой октябриин 1-дэ тэмдэглэгдэдэг. Пекиндэхи, Хитадай бусад городуудтахи ниитын байшангууд, байрын гэрнүүд хуушан транспарантнууд болон уряа лозунгнуудhаа сэбэрлэгдэнэ. Гурбан дабхар байшангай шэнээн үндэрөөр бодхогдоhон хиршиисэ ханада Мао Цзэ-дунай хэлэhэн шэнэ үгэнүүдые бэшэнэ.

Гэбэшье Пекиндэхи оршон байдалые hайндэрэй шэнжэтэй гэжэ үшөөл хэлэхээр бэшэ. Хитадай ниислэлэй үйлсэнүүдээр үдэшэ орой болотор түмэр шиидамуудые бариhан хэдэн мянган хүнүүд дежурлана. Тэдэнэр ябаган хүнүүдые, велосипедистнүүдые, велорикшнүүдые зогсоожо, документнүүдыень шалгана.

hүниин сагта сэрэгэй харуул үйлсэнүүдтэ олоор табигдана. Ниислэлдэ сэрэгүүд нэмэжэ оруулагдаа, тэрэнэй частьнууд городой центральна стадионой нүтөө талада баригдажа хүсэд дүүргэгдээгүй байшангые эзэлээ. Мүн эндэ армиин полевой кухнинууд үйлсэнүүдтэ табигданхай.

Эдэ хэмжээнүүд «шэнээр хүмүүжүүлхэ» талаар маоцзедунистнуудай эмхидхэhэн кампанида, ороной бүхы ажабайдалда армиин дүүргэдэг үүргын саашадаа дээшэлжэ байhантай холбоотой гэжэ тоологдоно. Ондоогоор хэлэхэдэ, Мао Цзэ-дунда, тэрэнэй бүлэгтэ али болохоор дурагүйлхэлгые дарахын тулада партийна кадрнуудта, интеллигенцидэ, мүнөө hурагшад, залуушуулда шэнэ доботолго хэгдэнэ.

Хэдэн арбаад мянган хүниие, тэрэ тоодо «соёлой хубисхалай» сохилтын хүсэн бүри hаяхан болотор байhан хунвэйбинүүдые Пекинhээ, бусад городуудhaa засагаархид сүлэнэ. Тэдэниие ябуулхынгаа урда тээ «Маогой hургаалые шудалха, өөрыгөө шүүмжэлгые ехээр хэхэ курсануудта» ойро зурахан сат соо hургадаг байха юм.

Городуудhaa сүлэлгэ «шэнээр хүмүүжүүлхэ» талаар мүнөө Хитадта хэгдэжэ байhан кампаниин имагтал нэгэ хубинь болоно. КНР-эй тогтоhонhoo хойшонхи үе соо дээдэ ба дунда hургуулинуудые дүүргэhэн, тиигээд арадай ажахын элдэб hалбаринуудта хүдэлжэ байhан бүхы хүнүүд «шэнээр хүмүүжүүлэгдэхэ» ёhотой гээд «Жэньминь жибао» газетэ онсолон тэмдэглэнэ.

Пекинэй нэгэ дээдэ hургуулиин студентнүүдэй «шэнээр хүмүүжүүлэгдэжэ» байhые жэшээ болгон Синьхуа агентство дамжуулhан байха юм. Эдэ студентнүүд «ангиин тэмсэлые, өөрынгөө ойлголгые гүнзэгырүүлхын тулада хээрэ ургадаг гашуун овощ суглуулаад, тэрээгээрээ обед хэдэг, тиигэжэ урдынгаа байдалай гашуудалтай байhые hанаандаа бүри бүхөөр хадуудаг».

Иигэжэ «шэнээр хүмүүжүүлгэдэ» культурын ба гэгээрэлэй фронтдохи интеллигенциhээ гадна, хүтэлбэрилхы кадрова хүдэлмэрилэгшэд хабаадуулагдаха ёhотой гээд «Хунци» журнал тайлбарилна. Жиирэй үгэдэ оруулжа ондоогоор хэлэбэл, энэ ямар удхатайб гэхэдэ, нэгэдэхеэр, интеллигенциин дунда шэнэ сэбэрлэлгэ хэгдэхэ; хоёрдохёор, нютагуудай намнан тараагдаhан засагай органуудай партийна комитедүүдэй орондо байгуулагдаhан ревкомууд гэдэгүүдтэ үлэhэн кадрова хүдэлмэрилэгшэдэй дунда иимэ сэбэрлэлгэ хэгдэхэ байна. Армиин хүтэлбэрээр хэгдэжэ байhан сэбэрлэлгын хэр ехэ хэмжээтэй байhыень Шэньси провинциин Сиян уездэ хэгдэжэ байhан сэбэрлэлгэhээ ойлгожо болохоор байна. Тэрэнэй «дүршэлые» Пекинэй хэблэл үргэнөөр тайлбарилна. «Шэнээр хүмүүжүүлтын» hүүлээр «ревкомой» хүдэлмэрилэгшэд дүрбэнэй гурбан хубяар үсөөрөө.

(ТАСС).

МАНАЙ СПОРТСМЕНҮҮД МЕХИКОДО

МЕХИКО, сентябриин 20. (ТАСС-ай корр.). Олимпиин наадаа үнгэргэгдэхэ тосхондо «ажалай» үдэр яhала эртэ эхилнэ. Жэшээлхэдэ, мүнөөдэр совет хүнгэн атледүүд үглөөнэй 6 часта hорилго хэхэеэ поли дээрэ гүйжэ гарабад. Иимэ нэгэ hорилгонуудай үедэ Валентин Гаврилов 215 сантиметр үндэрые харайгаа, Янис Лусис копьё шэдэхэдээ Токиодо харуулhан дүнгөө аяар табан метр үлүүлжэ, 85 метр 75 сантиметр хүртэбэ.

Олимпиадые эмхидхэгшэд айлшадтаа али болохо аргаараа туhалхые оролдоно. Болохоёо байhан олимпиин наадан тухай эндэ ерэгшэдтэ бүгэдыень ойлгуулан тайлбарилха справочна пункт мэнэ hаяхан нээгдэбэ.

28 спортсменүүдhээ бүридэhэн Монголой спортивна делегаци үсэгэлдэр Мехико ниидэжэ ерээ. Монгол хэлэнhээ оршуулагша аэродром дээрэ үгы байгаа. Гэбэшье, олимпиадын эзэд ерэhэн айлшадтайгаа түргэхэнөөр бэе бэеэ ойлголсожо, монгол спортсменүүд олимпиин наадан үнгэргэгдэхэ тосхондо хүрэhөөр, түрүүшынгээ hорилгонуудые эхилбэ.

«Испан хэлэ шудалха курсануудай занятинууд эхилхэнь» гэhэн соносхол эндэ харабабди.

30 хүн энэ курсануудта ябахаар бэлэн байhанаа мэдүүлээ. Гэбэшье Мексикын олимпиадада испан хэлэ мэдэнгүй ябажа болохогүй гэжэ түрүүшын үдэрнүүд харуулба.

Команда бүхэндэ өөрын «журналистнууд» олдоно. Тэдэнэр мүнөө «нютагай газетэнүүдые» гаргажа эхилээ. hэлюурдэгшэд энэ талаараа шалгарбад. Олимпиецүүдые ямараар хооллуулдаг юм ааб гэжэ столово руу ошохodомнай, «hэлюурнүүдээ уhа руу» гэhэн дайшалхы нэрэтэй газетын түрүүшын номер гаража байгаа hэн.

Нүхэрэйнгөө ямар нэгэ ойн баярай үдэрые бүхы коллективаарээ hайндэрлэхэ гэhэн ород ёhо заншалаа манай олимпиецүүд мартанагүй. hэлюурдэгшэдэй командын главна тренер Евгений Борисович Самсоновой түрэhэн үдэрые суглуулагдамал командынхид тэмдэглэбэ. «Сахилгаан» гэhэн амаршалгын газетэ эртэ үглөөгүүр бэлэн болоод байба. Хүндэтэ тренертээ бэлэг, баглаа сэсэг барюулбад. Түрэhэн үдэртэйнь дашарамдуулан, столово соо апельсинын сок нэгэ стакан үлүү уубад.

Совет спортсменүүд Мехико хототой танилсана. hаяын үдэрнүүдтэ «Чапультепеке» гэhэн үзэсхэлэн гоё парк ошожо, зоопарк хараа. Зарим спортсменүүдынь Мексикэдэ суута гараhан «Корриде» ошожо хараа.

Сүүдэй залhаа

МЕКСИКЭ. Мехико шадар... Теотиуакандахи Наранай пирами... да. Энэ хадаа орон доторхи эгээ... лэ үндэр хэмэл добуун болоно.

ТАСС-ай фотохронико.

Ц-Д. ХАМА...

УЯНГАТА МҮРНҮҮД

Үхибүүнэй уйлахы хараха...
Үлэнхэн бороое hанадагби...
Эжынгээ дууе анжахадаа,
Эдирхэн эрьюугээ hанадаг...
Ургын дэльбые үзэхэдөө,
Урихан дүүхэйе hанадагби.
Үнэнхэн нүхэртөө хүрхэдөө...
Үелэн наадаhанаа hанадаг...
Түймэрэй утаае харахадаа,
Тэнсэлгүйш зосоом харлад...
...
Талынгаа шубууды шагнах...
Тэсэншгүй зосоом сэлмэдэг...

Б. ГАЛСАНО...

КАТЕРИНЫН „СУУ"

Зүhэ шарайгаар тиимэшэг...
Үнгэ оруулаад хубилhан,
Зүүн хасарайнгаа талмай...
Мэнгэ табяад галзуурhан
Хойболзон, жороолон гүйгөө...
Катерина алдартай бас...

Хэлэhүүм тандаа сэхэ...
Хандуужан — анханайн нэрэ

Оодон эрээн банзалынь
Одоол үбдэгhөөнь дээхэнүү...
Заахан онигор нюдэдынь
Зурлаа болоод, жэгтэйнүүд.
Өөдөөш хараа үгыдэш...
Моодо хубилаал, Катерина.
«Барагтай, — гэбэ Катерина,
Борхоол бии бшуу, мэдыт...

Ажалла гэбэл — ёолоо,
Абыш гэбэл — оодороо,
Архидая гэбэл — гүйгөө,
Аба эжыдээ хэрзэгы.
Нюуртаа үhэ урганхай,
Нюдэ амаяа шэрдэнхэй,
Хүн зоной наадан —
Катерина — Хандуужан.
hамуу нэгэдэй дундахана
Залуу хатаниинь болоош ...
Зон уладай нюдэндэ
Залхуу тунеяд нэрэтэйл даа.
Анханайнгаа нэрэ бусааг...
Ажал далай урдашниил.
hамуу ябадалаа орхиш...
hайхан нэрэеэ hаныш...

«ТҮРГЭН ГОРХОН ДАЛАЙДА ХҮРЭДЭГГҮЙ»

«Забайкаллес» комбинадай «Волга» машинын жолоошон Валерий Иванов ажалайнгаа hүүлээр «хурдан харынгаа түргэниие үзэхэм» гээд лэ, танил басагадые хажуудаа hуулгаад, хотоhoo гадагша гарадаг байhан. Гаражайнь «ноед» тэрээндэ ямаршье хиналта табидаггүй, «hанаа амар» hуудаг hэн.

Нэгэтэ үдэшэлэн Иванов hэеы гутал дарадаг фабрикын басагадай хамтын байрын үүдэндэ ерэжэ, «Волгынгоо» жолоо мушхан хүндэлдүүлээд, «Эй басагад, намтай хатаалха дуратай hаа наашаагты» гэжэ ооглобо ха.

Илдамхан аашатай залуу басаган — Аня Флисова:

— Би байнаб, — гэжэ гүйжэ гараад, жолоошонтой зэргэлэн, кабина соо hуушаба.

Машинын мотоор жэгдэхэн гүшэнэжэ, байра дээрэhээ аалихан хүдэлбэ. Зам hайн, сэдьхэл гэгшэ, залуу басаган зугаатай... Город соогуур нэгэ эрьеэд, магазин орожо шэлтэй харые абаба. Үдын урда бэеэр алад гаран, Мухар-Шэбэрэй дардам замаар дабхибад. Уданшьегүй Саянтын станциин оршомдо ошоод, харгыhaa хажуу тээшээ гаража, уhанай эрьедэ амаран сэнгэбэ. Шэлтэй архиhaa нэжээдые баряад бусаха тээшээ эрьебэд. Архи ууhан хүн ама бардам. Дардам замда ороhoop лэ «хурдан харынгаа» шандааhа мэдүүлэн, даража гараба. Замай тэмдэг, шугы бургааhан ойлгоглохо юумэн үгы, зурыгаад лэ үнгэрнэ. Урдahaань ябаhан хүнүүд холоhoo хараад лэ замhaa түргэн холо хажуу тээшээ зайлажа: «Түргэдөө хаш, түринигөө hамна гэшхэхэшни аа гү?» гэжэ гэдэргээ харанал.

Түргэн түүхэй гэлсэдэгтэл, уданшьегүй усалдаа. Силикатный посёлогой оршомдо харгын нэгэ тохой тойрохо үедөө машинын жолоо татагдангүй зүүн гар тээшээ хадууржа, тэндэ дайралдаhан мотоциклтай хоёр хүниие ошожо мүргэжэрхёо.

Мотоцикл hамна сохигдон шатаба. «Волга» харгын хажуугай ханааб руу мухаряа. Мотоциклын эзэн Белорус гэгшэ эхэнэртээ аюулда орожо, наhа бараба. Залуу басаган Флисова больницада абаашагдаба.

Түй гай шэрэhэн түргэдүү жолоошон В. Иванов сүүдэй урда зогсожо, 10 жэлээр эрхээ хаhагдаба.

П. СЫРОМЯТНИКОВ,
милициин майор.

СЭНХИР ЭКРАНУУДТА

15 часhaa «Уран hайханай самодеятельность» гэhэн телевизионно журнал. 19 саhaa телевидениин hонин. 19 саг 20 минутаhaa «Город дээгүүрнай наран» гэhэн киноочерк. 19 саг 30 минутаhaa — «Табан жэлые — болзорhоонь урид» гэhэн дамжуулга (буряад хэлэн дээрэ) 19 саг 45 минутаhaa «Шэнии город», 20 час 15 минутаhaa — Таряа хуряалгын хаhа. 20 саг 25 минутаhaa — дамжуулгын программа ба сагай уларил тухай мэдээсэл. 20 саг 30 минутаhaa 02 саг 15 минута хүрэтэр — Москвагай дамжуулга. 00 саг 30 минутаhaa футболоор СССР-эй түрүү hуури эзэлхын түлөө «Спартак» — «Нефтчи» командануудай наадан харуулагдаха.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Мүнөөдэрэй номерто:

Нэгэдэхи хуудаhанда: «Ленинскэ ажалай вахта» гэhэн түрүү бэшэг. Таряа хуряалга тухай информацинууд. «Сабшалан hайжаруулха hapa» — манай хөөрэлдөөн. ТАСС-ай мэдээсэл. Ази, Африкын оронуудай уран зохёолшодой уулзалга дээрэ.

Хоёрдохи хуудаhанда: Коммунист тухай хөөрөөн. В. И. Ленинэй түрэhөөр 100 жэлэй ойдо зорюулагдаhан материалнууд. Л. Мартыновагай статья. Түрэл орон доторнай.

Гурбадахи хуудаhанда: «ВЛКСМ-эй 50 жэлэй ойдо» гэhэн рубрикэ доро Н. Ковтунай статья. Хилын саанаhaa мэдээсэл.

Дүрбэдэхи хуудаhанда: Нютаг нютагай hонин. Соносхолнууд.

Редакторай орлогшо М. Н. НИМАЕВ.

Манай адрес, телефонууд:

г. УЛАН-УДЭ. ул. Ленина, 35. Телефоны: редактора — 54-54, приёмная — 54-93, зам. редактора — 68-08, зам. редактора — 62-62, ответ. секретаря — 50-52, зам. ответ. секретаря — 66-76, отделы: партийной жизни — 60-91, сельского хозяйства — 64-36, 63-86, пропаганды и агитации — 56-23, промышленности и строительства — 61-35, советского строительства и быта — 69-58, культуры и школ — 60-21, писем и рабселькоров — 67-81, информации — 34-05, общественная приёмная — 56-62, машинное бюро — 57-63, фотолаборатория — 33-61.

Гор. Улан-Удэ, типография Управления по печати при Совете Министров БурАССР.
Н-01940.

Зак. № 936.